

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาเรื่อง ศักยภาพและปัญหาในการจัดการกองทุนหมู่บ้านในจังหวัดเชียงใหม่ ผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลจากสมาชิกกองทุนหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ศักยภาพของสมาชิกและชุมชนกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

1. สถานภาพส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน
4. ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชน
5. ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. สถานภาพส่วนบุคคลของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
2. การมีส่วนร่วมของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
3. ความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
4. ความคิดเห็นของกรรมการกองทุนหมู่บ้านต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชน

ตอนที่ 2 ศักยภาพในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ตอนที่ 1 ศักยภาพของสมาชิกและชุมชนกองทุนหมู่บ้าน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่าง 34 หมู่บ้าน 4 อำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวนทั้งหมด 170 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1. สถานภาพส่วนบุคคลของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

1.1 อายุของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษา อายุของสมาชิกกองทุนฯ พบว่ามีอายุเฉลี่ย 43.23 ปี อายุต่ำสุด 22 ปี และอายุสูงสุด 80 ปี โดยมีช่วงอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 23.53 มีช่วงอายุระหว่าง 36 – 45 ปี จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 39.41 มีช่วงอายุระหว่าง 46 – 55 ปี จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 25.29 มีช่วงอายุระหว่าง 56 – 65 ปี จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 8.82 และมีช่วงอายุมากกว่า 65 ปี จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 2.94

สรุปว่า สมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 36-45 ปี และมีอายุเฉลี่ยประมาณ 43 ปี (ตารางที่ 2)

ตารางที่ 2 อายุของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 35	40	23.53
36 – 45	67	39.41
46 – 55	43	25.30
56 – 65	15	8.82
มากกว่า 65	5	2.94
รวม	170	100

ค่าต่ำสุด 22 ปี

ค่าเฉลี่ย 43.23 ปี

ค่าสูงสุด 80 ปี

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 10.14

1.2 สถานภาพสมรสของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษา สถานภาพสมรสของสมาชิกกองทุนฯ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.71 สมรส และร้อยละ 7.06, 5.88, และ 2.35 มีสถานภาพ โสด หม้าย และหย่าร้าง ตามลำดับ สรุปว่า สมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 สถานภาพการสมรสของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

สถานภาพการสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	12	7.06
สมรส	144	84.71
หย่า	4	2.35
หม้าย	10	5.88
รวม	170	100

1.3 ระดับการศึกษาของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ การศึกษาของกลุ่มตัวอย่างสมาชิกกองทุนฯ พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 44.71 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 25.29 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนปลาย ร้อยละ 11.18 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.18 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือเทียบเท่า ร้อยละ 3.53 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 2.35 สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา ร้อยละ 1.18 ไม่ได้รับการศึกษา และร้อยละ 0.60 สำเร็จการศึกษามากกว่าระดับปริญญาตรี

สรุปว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ระดับการศึกษาของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	2	1.18
ประถมศึกษาตอนต้น (ป. 3 หรือ ป. 4)	76	44.70
ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6 หรือ ป. 7)	43	25.29
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 3 หรือ ม.ศ. 3)	19	11.18
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6 หรือ ม.ศ. 5)	19	11.18
อนุปริญญา	4	2.35
ปริญญาตรี	6	3.53
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.59
รวม	170	100

1.4 อาชีพหลักของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษา การประกอบอาชีพหลักของสมาชิกกองทุนฯ พบว่า อาชีพหลักของสมาชิกส่วนใหญ่ ร้อยละ 47.65 ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา ร้อยละ 25.88 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 17.65 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 7.06 ประกอบอาชีพอื่น ๆ และร้อยละ 1.76 ไม่ได้ประกอบอาชีพ

สรุปว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลัก (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 อาชีพหลักของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	3	1.76
เกษตรกรรม	81	47.65
รับจ้าง	44	25.88
ค้าขาย	30	17.65
อื่นๆ	12	7.06
รวม	170	100

1.5 การกู้ยืมเงินและแหล่งเงินทุนเพื่อนำมาประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 95.29 กู้ยืมเงินเพื่อนำมาประกอบอาชีพ และ ร้อยละ 4.71 ไม่ได้กู้ยืมเงินมาประกอบอาชีพ สมาชิกที่กู้ยืมเงินส่วนใหญ่ ร้อยละ 62.15 กู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน (กองทุน 1 ล้านบาท) รองลงมา ร้อยละ 21.91 กู้ยืมจาก ธ.ก.ส. ร้อยละ 9.17, 2.79, 1.99 และ 1.99 กู้ยืมเงินจากสหกรณ์การเกษตร ธนาคารพาณิชย์ กลุ่มเกษตรกร และ กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน ตามลำดับ

สรุปว่า สมาชิกส่วนใหญ่มีการกู้ยืมเงินเพื่อนำมาประกอบอาชีพ และแหล่งเงินทุนหลักของสมาชิก คือ กองทุนหมู่บ้าน(ตารางที่ 6 และ 7)

ตารางที่ 6 การกู้ยืมเงินเพื่อนำมาประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

การกู้ยืมเงินเพื่อนำมาประกอบอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กู้ยืม	162	95.29
ไม่กู้ยืม	8	4.71
รวม	170	100

ตารางที่ 7 แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

แหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ธ.ก.ส.	55	21.91
ธนาคารพาณิชย์	7	2.79
สหกรณ์การเกษตร	23	9.17
กองทุนหมู่บ้าน (กองทุน 1 ล้านบาท)	156	62.15
กลุ่มเกษตรกร	5	1.99
กองทุนแก้ไขปัญหาความยากจน	5	1.99

หมายเหตุ : สมาชิกสามารถกู้ยืมเงินจากแหล่งเงินทุนได้มากกว่า 1 แห่ง

1.6 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 22.43 ได้รับข่าวสารจากเสียงตามสายในหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมา ร้อยละ 22.09 จากโทรทัศน์ ร้อยละ 16.61 จากวิทยุ ร้อยละ 12.33 จากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ 10.44 จากเพื่อนบ้าน ร้อยละ 9.59 จากเจ้าหน้าที่ของรัฐ และร้อยละ 6.51 จากเอกสารและวารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ

สรุปว่า การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ได้รับจากเสียงตามสายในหมู่บ้าน (ตารางที่ 8)

ตารางที่ 8 การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

แหล่งข่าวสาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
หนังสือพิมพ์	72	12.33
วิทยุ	97	16.61
โทรทัศน์	129	22.09
เสียงตามสายในหมู่บ้าน	131	22.43
เพื่อนบ้าน	61	10.44
เจ้าหน้าที่ของรัฐ	56	9.59
เอกสาร วารสาร สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ	38	6.51

หมายเหตุ : สมาชิกสามารถเลือกรับข่าวสารได้มากกว่า 1 แหล่ง

1.7 วงเงินกู้สูงสุดของกองทุนหมู่บ้านของสมาชิก

วงเงินกู้สูงสุดของกองทุนหมู่บ้านมี จากข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมดกำหนดให้สมาชิกกู้ยืมได้นาน 1 ปี พบว่าสมาชิกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 73.53 ตอบว่าสามารถกู้ได้วงเงิน 20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 8.83 กู้ได้ 30,000 บาท ร้อยละ 5.88 กู้ได้ 10,000 บาท ร้อยละ 5.88 กู้ได้ 15,000 บาท ร้อยละ 2.94 กู้ได้ 50,000 บาท และร้อยละ 2.94 กู้ได้ 7,000 บาท

สรุปว่า วงเงินกู้สูงสุดที่กองทุนหมู่บ้านของสมาชิกตัวอย่างส่วนใหญ่ให้กู้ได้ 20,000 บาท ซึ่งตรงตามข้อกำหนดหรือเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ส่วนหมู่บ้านที่กู้ได้น้อยกว่า 20,000 บาท เนื่องจากเป็นหมู่บ้านที่มีจำนวนหลังคาเรือนและสมาชิกมาก จึงได้รับวงเงินกุน้อย (ตารางที่ 9)

ตารางที่ 9 วงเงินกู้สูงสุดของกองทุนหมู่บ้าน

วงเงินกู้สูงสุดของกองทุนหมู่บ้าน (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
7,000	5	2.94
10,000	10	5.88
15,000	10	5.88
20,000	125	73.53
30,000	15	8.83
50,000	5	2.94
รวม	170	100

ค่าต่ำสุด 7,000 บาท

ค่าสูงสุด 50,000 บาท

ฐานนิยม 20,000 บาท

1.8 การกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษาพบว่า จำนวนเงินกู้ยืมจากกองทุนฯ ของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ร้อยละ 41.18 มีการกู้เงินจากกองทุนฯ 15,001 – 20,000 บาท รองลงมา ร้อยละ 31.17 กู้เงินต่ำกว่าหรือเท่ากับ 10,000 บาท ร้อยละ 15.88 กู้เงิน 10,001 – 15,000 บาท ร้อยละ 4.12 กู้เงินสูงกว่า 20,000 บาท และร้อยละ 7.65 ไม่ได้กู้ยืมเงินจากกองทุน

สรุปว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน เป็นเงินระหว่าง 15,001 – 20,000 บาท (ตารางที่ 10)

ตารางที่ 10 การกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

วงเงินกู้ยืมของสมาชิกกองทุนฯ (บาท)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้กู้	13	7.65
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10,000	53	31.17
10,001 - 15,000	27	15.88
15,001 - 20,000	70	41.18
มากกว่า 20,000	7	4.12
รวม	170	100

วงเงินกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านต่ำสุด 0.00 บาท (ไม่ได้กู้ยืม)

วงเงินกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านสูงสุด 50,000 บาท

วงเงินกู้ยืมจากกองทุนหมู่บ้านเฉลี่ย 14,612.94 บาท

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 8065.36

1.9 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน

อัตราดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ร้อยละ 38.24 คิดอัตราร้อยละ 6 ต่อปี รองลงมาร้อยละ 29.41 คิดอัตราร้อยละ 12 ต่อปี ร้อยละ 8.83 คิดอัตราร้อยละ 8 ต่อปี ร้อยละ 5.88 คิดอัตรา 15, 10 และ 5 ต่อปี และร้อยละ 2.94 คิดอัตราร้อยละ 7 และ 3 ต่อปี

สรุปว่า อัตราดอกเบี้ยของกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ คือ ร้อยละ 6 ต่อปี (ตารางที่ 11)

ตารางที่ 11 อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของกองทุนหมู่บ้าน

อัตราดอกเบี้ย (ร้อยละต่อปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
3	5	2.94
5	10	5.88
6	65	38.24
7	5	2.94
8	15	8.83
10	10	5.88
12	50	29.41
15	10	5.88
รวม	170	100

อัตราดอกเบี้ยต่ำสุด ร้อยละ 3 บาทต่อปี

อัตราดอกเบี้ยสูงสุด ร้อยละ 15 บาทต่อปี

ฐานนิยม อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 บาทต่อปี

1.10 วัตถุประสงค์การกู้เงินกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 60.00 มีวัตถุประสงค์การกู้เงินเพื่อลงทุนประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมาร้อยละ 23.53 นำไปลงทุนค้าขาย ร้อยละ 8.83 นำไปเป็นลงทุนประกอบธุรกิจส่วนตัว และ ร้อยละ 7.65 ไม่ได้กู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้าน

สรุปว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์กู้ยืมเงินไปเพื่อลงทุนในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม (ตารางที่ 12)

ตารางที่ 12 วัตถุประสงค์การกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

วัตถุประสงค์การกู้ยืมเงิน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้กู้ยืม	13	7.65
ประกอบอาชีพเกษตรกรรม	102	60.00
ประกอบอาชีพค้าขาย	40	23.53
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	15	8.82
รวม	170	100

2. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

2.1 การวัดความรู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของกองทุนหมู่บ้าน

การวัดความรู้เกี่ยวกับความรู้ทั่วไปของกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้คำถาม 20 ข้อ ให้สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง อ่านข้อความแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นถูกต้องหรือผิด ซึ่งได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. กองทุนหมู่บ้านมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 98.24 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 1.76 ตอบผิด
2. กองทุนหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้หมู่บ้านมีความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนของตนเองได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 95.29 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 4.71 ตอบผิด
3. กองทุนหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นเพื่อให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 97.06 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 2.94 ตอบผิด
4. การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านต้องมีการจัดทำเวทีชาวบ้านเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการ และต้องมีประชาชนเข้าร่วม สามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 93.53 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 6.47 ตอบผิด

5. ผู้ที่สมัครเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องเป็นผู้อาศัยและมีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 1 ปี กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 83.53 ตอบผิด และร้อยละ 16.57 ตอบถูกต้อง

6. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องมี 9 – 15 คนขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่ และเป็นผู้หญิงครึ่งหนึ่งกับผู้ชายครึ่งหนึ่ง กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 88.82 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 11.18 ตอบผิด

7. ผู้สมัครเป็นคณะกรรมการจะต้องไม่เคยกระทำความผิดหรือต้องโทษมาก่อนยกเว้นเกิดจากการกระทำโดยประมาท กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 87.65 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 12.35 ตอบผิด

8. โขบปกติที่สมาชิกสามารถกู้ยืมได้สูงสุดครั้งละ 30,000 บาท กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 71.18 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 28.82 ตอบผิด

9. สามารถกู้เงินได้นานเท่าใดก็ได้ไม่มีกำหนดระยะเวลาคืนที่แน่นอน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 88.82 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 11.18 ตอบผิด

10. ถ้าต้องการกู้ยืมเงินมากกว่าวงเงินปกติ จะต้องได้รับมติเห็นชอบจากสมาชิกกองทุนฯ ก่อน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 77.06 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 22.94 ตอบผิด

11. สมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมกองทุนฯ ทุกครั้ง แต่ถ้ามีเหตุจำเป็นสามารถส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมแทนได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 85.88 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 14.12 ตอบผิด

12. สมาชิกไม่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม เป็นผู้เข้าร่วมรับฟังเฉยๆ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 96.47 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 3.53 ตอบผิด

13. สมาชิกสามารถรวมตัวกันเพื่อลงมติให้กรรมการกองทุนหมู่บ้านพ้นจากตำแหน่งได้ ด้วยคะแนนเสียงครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 85.88 ตอบผิด และร้อยละ 14.12 ตอบถูกต้อง

14. การขอกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน ให้ทำเรื่องของกู้กับคณะกรรมการ โดยที่ไม่จำเป็นต้องบอกวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงิน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 94.71 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 5.29 ตอบผิด

15. คณะกรรมการไม่มีสิทธิเรียกร้องหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้เงินได้ เพราะเป็นเงินกองทุนของหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 51.76 ตอบผิด และร้อยละ 48.24 ตอบถูกต้อง

16. คณะกรรมการสามารถเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยขึ้นลงได้ไม่ต้องบอกให้สมาชิกทราบล่วงหน้า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 94.12 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 5.88 ตอบผิด

17. ถ้ากู้เงินไปแล้วชำระเงินกู้คืนล่าช้า คณะกรรมการสามารถเรียกปรับจากสมาชิกได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 89.41 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 10.59 ตอบผิด

18. ผู้กู้สามารถนำเงินไปใช้นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ไว้ได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 64.12 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 35.88 ตอบผิด

19. คณะกรรมการสามารถเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้ผิดสัญญาผู้ ออกจากการเป็นสมาชิกกองทุนฯ ได้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 78.82 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 21.18 ตอบผิด

20. ผู้กระทำผิดที่พ้นจากการเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน แล้วไม่สามารถเข้ามาเป็นสมาชิกของกองทุนฯ ได้อีก กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ร้อยละ 58.23 ตอบถูกต้อง และร้อยละ 41.77 ตอบผิด

สรุปว่า ผลการวัดความรู้ของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน ในเรื่อง ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน โดยการออกแบบสอบถามทั้งหมด 20 ข้อ ให้สมาชิกกลุ่มตัวอย่างทำ ผลปรากฏว่า สมาชิกตอบคำถามถูกต้องมากที่สุด คือ ร้อยละ 98.24 (167 คน) คือ ข้อ 1 รองลงมาร้อยละ 97.06 (165 คน) คือ ข้อ 3 ร้อยละ 96.47 (164 คน) คือ ข้อ 12 ร้อยละ 95.29 (162 คน) คือ ข้อ 2 และร้อยละ 94.71 (161 คน) คือข้อ 14 แสดงว่าสมาชิกมีความรู้เกี่ยวกับนโยบายของกองทุนหมู่บ้านมากที่สุด รองลงมาคือความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของสมาชิก เกี่ยวกับการประชุม ตามลำดับ ส่วนจำนวนคำถามที่สมาชิกตอบผิดมากที่สุด ร้อยละ 85.88 (146 คน) คือข้อ 13 รองลงมาร้อยละ 83.53 (142 คน) คือ ข้อ 5 และร้อยละ 51.76 (88 คน) คือ ข้อ 15 แสดงว่าสมาชิกขาดความรู้ในเรื่อง การลงมติในที่ประชุม คุณสมบัติของผู้สมัครเป็นคณะกรรมการ และการเป็นสมาชิกภาพของกองทุนฯ ตามลำดับ (ตารางที่ 13)

ตารางที่ 13 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ลำดับที่	ข้อความ	ตอบถูกต้อง (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
1.	กองทุนหมู่บ้านมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน	167 (98.24)	3 (1.76)
2.	กองทุนหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นการส่งเสริมให้หมู่บ้านมีความสามารถในการจัดระบบการบริหารจัดการเงินทุนของตนเองได้	162 (95.29)	8 (4.71)
3.	กองทุนหมู่บ้านจัดตั้งขึ้นเพื่อให้หมู่บ้านมีความเข้มแข็งเศรษฐกิจและสังคม	165 (97.06)	5 (2.94)
4.	การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านต้องมีการจัดทำเวทีชาวบ้านเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการและต้องมีประชาชนเข้าร่วม ตามในสี่ของครัวเรือนทั้งหมด	159 (93.53)	11 (6.47)
5.	ผู้ที่สมัครเป็นคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านต้องเป็นผู้อาศัยและมีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านอย่างน้อย 1 ปี	28 (16.57)	142 (83.53)
6.	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านจะต้องมี 9 – 15 คนขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของพื้นที่ และเป็นผู้หญิงครึ่งหนึ่งกับผู้ชายครึ่งหนึ่ง	151 (88.82)	19 (11.18)
7.	ผู้สมัครเป็นคณะกรรมการจะต้องไม่เคยกระทำความผิดหรือต้องโทษมาก่อนยกเว้นเกิดจากการกระทำโดยประมาท	149 (87.65)	21 (12.35)
8.	โดยปกติที่สมาชิกสามารถกู้ยืมได้สูงสุดครั้งละ 30,000 บาท	121 (71.18)	49 (28.82)
9.	สามารถกู้เงินได้นานเท่าใดก็ได้ไม่มีกำหนดระยะเวลาคืนที่แน่นอน	151 (88.82)	19 (11.18)
10.	ถ้าต้องการกู้ยืมเงินมากกว่าวงเงินปกติ จะต้องได้รับมติเห็นชอบจากสมาชิกกองทุนฯ ก่อน	131 (77.06)	39 (22.94)

ตารางที่ 13 (ต่อ) ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ลำดับที่	ข้อความ	ตอบถูกต้อง (ร้อยละ)	ตอบผิด (ร้อยละ)
11.	สมาชิกต้องเข้าร่วมประชุมกองทุนฯ ทุกครั้งแต่ถ้ามีเหตุจำเป็นสามารถส่งตัวแทนเข้าร่วมประชุมแทนได้	146 (85.88)	24 (14.12)
12.	สมาชิกไม่มีสิทธิออกเสียงในที่ประชุม เป็นผู้เข้าร่วมรับฟังเฉย ๆ	164 (96.47)	6 (3.53)
13.	สมาชิกสามารถรวมตัวกันเพื่อลงมติให้กรรมการกองทุนหมู่บ้านพ้นจากตำแหน่งได้ ด้วยคะแนนเสียงครึ่งหนึ่งของสมาชิกทั้งหมด	24 (14.12)	146 (85.88)
14.	การขอกู้ยืมเงินจากกองทุนหมู่บ้าน ให้ทำเรื่องของกู้กับคณะกรรมการ โดยที่ไม่จำเป็นต้องบอกวัตถุประสงค์ในการขอกู้เงิน	161 (94.71)	9 (5.29)
15.	คณะกรรมการไม่มีสิทธิเรียกร้องหลักทรัพย์ค้ำประกันการกู้เงินได้ เพราะเป็นเงินกองทุนของหมู่บ้าน	82 (48.24)	88 (51.76)
16.	คณะกรรมการสามารถเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยขึ้นลงได้ไม่ต้องบอกให้สมาชิกทราบล่วงหน้า	160 (94.12)	10 (5.88)
17.	ถ้ากู้เงินไปแล้วชำระเงินกู้คืนล่าช้า คณะกรรมการสามารถเรียกปรับจากสมาชิกได้	152 (89.41)	18 (10.59)
18.	ผู้กู้สามารถนำเงินไปใช้นอกเหนือจากวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ไว้ได้	109 (64.12)	61 (35.88)
19.	คณะกรรมการสามารถเรียกประชุมสมาชิกเพื่อลงมติให้ผู้ผิดสัญญาฯ ออกจากการเป็นสมาชิกกองทุนฯ ได้	134 (78.82)	36 (21.18)
20.	ผู้กระทำผิดที่พ้นจากการเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านแล้วไม่สามารถเข้ามาเป็นสมาชิกของกองทุนฯ ได้อีก	69 (58.23)	71 (41.77)

หมายเหตุ : ตัวเลขในวงเล็บแสดงค่าร้อยละ

ข้อความที่ถูกต้อคือ ข้อ 1,2,3,4,6,7,10,11,17 และ 19

ข้อความที่ผิดคือ ข้อ 5,8,9,12,13,14,15,16,18 และ 20

2.2 การวัดระดับคะแนนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุน
 สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 55.88 ได้คะแนนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุน
 หมู่บ้าน ระหว่าง 15 – 17 คะแนน รองลงมาร้อยละ 21.77 ได้คะแนน ระหว่าง 12 – 14 คะแนน
 ร้อยละ 15.88 ระหว่าง 18 – 20 คะแนน และร้อยละ 6.47 ได้คะแนนต่ำกว่า 12 คะแนน
 ซึ่งมีเกณฑ์การวัดระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านไว้ดังนี้

คะแนนต่ำกว่า 12 คะแนน	แปลความว่า	มีระดับความรู้ต่ำ
คะแนนระหว่าง 12 – 14 คะแนน	แปลความว่า	มีระดับความรู้ปานกลาง
คะแนนระหว่าง 15 – 17 คะแนน	แปลความว่า	มีความรู้ระดับดี
คะแนนสูงกว่า 17 คะแนน	แปลความว่า	มีความรู้ระดับดีมาก

สรุปว่า สมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่มีระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน
 อยู่ในระดับ ดี (ตารางที่ 14)

ตารางที่ 14 คะแนนระดับความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

คะแนนระดับความรู้ (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ต่ำกว่า 12 คะแนน	11	6.47
12 – 14 คะแนน	37	21.77
15 – 17 คะแนน	97	55.88
สูงกว่า 17 คะแนน	27	15.88
รวม	170	100

คะแนนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน ต่ำสุด 8 คะแนน
 คะแนนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน สูงสุด 19 คะแนน
 คะแนนความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน เฉลี่ย 15.43 คะแนน
 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2.12

3. การมีส่วนร่วมของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

3.1 ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาการมีส่วนร่วมของตัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านผู้ให้ข้อมูล ในกองทุนหมู่บ้าน โดยในสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ระบุระดับการมีส่วนร่วมในส่วนต่าง ๆ โดยตั้งเกณฑ์ไว้ 4 ระดับดังนี้

มีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	3	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	2	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่มีส่วนร่วม	ให้คะแนน	0	คะแนน

จากนั้นรวมคะแนนของแต่ละข้อความมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ เพื่อแปลความ

ระดับการไม่มีส่วนร่วม	มีช่วงคะแนนระหว่าง	0.00 – 0.50
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	มีช่วงคะแนนระหว่าง	0.51 – 1.50
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	มีช่วงคะแนนระหว่าง	1.51 – 2.50
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	มีช่วงคะแนนระหว่าง	2.51 – 3.00

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างโดยรวมในกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 2.13 และสมาชิกมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมมากที่สุดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.50 รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.44 และมีส่วนร่วมในการประเมินผลกองทุนหมู่บ้านน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 1.63 (ตารางที่ 15)

ตารางที่ 15 การมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน

ข้อความการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม (ร้อยละ)				ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
	มาก (คน)	ปานกลาง (คน)	น้อย (คน)	ไม่มีส่วนร่วม (คน)			
1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านของท่านระดับใด	97 (57.05)	58 (34.12)	8 (4.71)	7 (4.12)	2.44	0.77	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของกองทุนระดับใด	87 (51.17)	59 (34.71)	12 (7.06)	12 (7.06)	2.30	0.88	ปานกลาง
3. ท่านร่วมแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในระดับใด	59 (34.71)	76 (44.71)	21 (12.35)	14 (8.23)	2.06	0.99	ปานกลาง
4. ท่านเข้าร่วมประชุมสมาชิกสม่ำเสมอในระดับใด	102 (0.60)	57 (35.53)	5 (2.94)	6 (3.53)	2.50	0.72	ปานกลาง
5. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามการทำงาน of คณะกรรมการกองทุนฯ ระดับใด	59 (34.71)	74 (43.53)	23 (13.53)	14 (8.23)	2.05	0.90	ปานกลาง
6. ท่านช่วยเป็นหู เป็นตาให้กับคณะกรรมการกองทุนฯ ในการทดสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกในระดับใด	51 (0.30)	67 (39.41)	34 (0.20)	18 (10.59)	1.89	0.96	ปานกลาง
7. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลกองทุนฯ ในระดับใด	45 (26.47)	55 (32.35)	32 (21.76)	38 (22.35)	1.63	1.10	ปานกลาง
ระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมของสมาชิกกองทุนฯ ในกองทุนหมู่บ้าน					2.13		ปานกลาง

3.2 การวัดระดับการมีส่วนร่วมแต่ละบุคคลของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน

ศึกษาเพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมแต่ละบุคคลของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน โดยการรวบรวมคะแนนการมีส่วนร่วมของสมาชิกจากการให้คะแนนของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ เพื่อแปลความ

ระดับการไม่มีส่วนร่วม	มีช่วงคะแนนระหว่าง	0.00 – 0.50
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	มีช่วงคะแนนระหว่าง	0.51 – 1.50
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	มีช่วงคะแนนระหว่าง	1.51 – 2.50
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	มีช่วงคะแนนระหว่าง	2.51 – 3.00

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.18 มีระดับการมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านในระดับปานกลาง โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 1.51 – 2.50 รองลงมา ร้อยละ 34.12 มีระดับการมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านในระดับมาก โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 2.51 – 3.00 ร้อยละ 11.76 มีระดับการมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านในระดับน้อย โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0.51 – 1.50 และ ร้อยละ 2.94 มีระดับการมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านในระดับไม่มีส่วนร่วม โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0.00 – 0.50 (ตารางที่ 16)

ตารางที่ 16 ระดับการมีส่วนร่วมแต่ละบุคคลของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

ระดับคะแนนการมีส่วนร่วม (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0.00 – 0.50 (ไม่มีส่วนร่วม)	5	2.94
0.51 – 1.50 (มีส่วนร่วมน้อย)	20	11.76
1.51 – 2.50 (มีส่วนร่วมปานกลาง)	87	51.18
2.51 – 3.00 (มีส่วนร่วมมาก)	58	34.12
รวม	170	100

คะแนนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ต่ำสุด 0 คะแนน
 คะแนนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน สูงสุด 3 คะแนน
 คะแนนการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน เฉลี่ย 2.13 คะแนน
 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.6575

4. ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

4.1 ระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน โดยถามความคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ระบุระดับการมีส่วนร่วมในส่วนต่าง ๆ ของสมาชิกและชุมชน จากนั้นรวมคะแนนของแต่ละข้อความมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ เพื่อแปลความ ตามเกณฑ์ที่ตั้ง 4 ระดับ เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน (ข้อ 3.1)

ผลการศึกษาพบว่า ความเห็นของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างต่อระดับการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชน โดยรวมในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน ได้ให้ความเห็นว่า มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 2.33 ซึ่งเป็นส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในการเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.69 รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมของสมาชิก อยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.51 และมีส่วนร่วมติดตามการทำงานของคณะกรรมการในการดำเนินงานและจัดการกองทุนฯ และการมีส่วนร่วมประเมินผลกองทุนหมู่บ้านน้อยที่สุด อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.09 เท่ากัน (ตารางที่ 17)

ตารางที่ 17 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม (ร้อยละ)				ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
	มาก (คน)	ปานกลาง (คน)	น้อย (คน)	ไม่มีส่วนร่วม (คน)			
1. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ ในระดับใด	126 (74.12)	36 (21.18)	7 (4.12)	1 (4.12)	2.69	0.58	มาก
2. สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของกองทุนระดับใด	95 (55.88)	55 (32.35)	14 (8.24)	6 (3.53)	2.41	0.79	ปานกลาง
3. สมาชิกเข้าร่วมประชุมกองทุนฯ สม่าเสมอระดับใด	94 (55.29)	68 (40.00)	8 (4.71)	0 (0.00)	2.51	0.59	มาก
4. สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและตัดสินใจเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนฯ ในระดับใด	67 (39.41)	74 (43.53)	25 (14.71)	4 (2.35)	2.20	0.77	ปานกลาง
5. สมาชิกมีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานของคณะกรรมการกองทุนฯ ในการบริหารและจัดการกองทุนระดับใด	60 (35.30)	77 (45.29)	22 (12.94)	11 (6.47)	2.09	0.86	ปานกลาง
6. สมาชิกมีส่วนช่วยเป็นหูเป็นตาให้แก่คณะกรรมการกองทุนฯ ในการตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกระดับใด	63 (37.06)	72 (42.35)	23 (13.53)	12 (7.06)	2.09	0.89	ปานกลาง
ระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน					2.33		ปานกลาง

4.2 การวัดระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาเพื่อวัดระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน โดยการรวมคะแนนการมีส่วนร่วมจากสมาชิกแต่ละบุคคลจากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อแปลความเช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกในกองทุนหมู่บ้าน (ข้อ 3.2)

การศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.53 มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้านในระดับปานกลาง โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 1.51 – 2.50 รองลงมา ร้อยละ 38.23 มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้านในระดับมาก โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 2.51 – 3.00 ร้อยละ 7.65 มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้านในระดับน้อย โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0.51 – 1.50 และ พบว่า ร้อยละ 0.59 มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้านว่าอยู่ในระดับไม่มีส่วนร่วม โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0.00 – 0.50 (ตารางที่ 18)

ตารางที่ 18 ระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

ระดับคะแนนความคิดเห็น (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0.00 – 0.50	1	0.59
0.51 – 1.50	13	7.65
1.51 – 2.50	91	53.53
2.51 – 3.00	65	38.23
รวม	170	100

คะแนนความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน ต่ำสุด 0.33 คะแนน
 คะแนนความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน สูงสุด 3.00 คะแนน
 คะแนนความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน เฉลี่ย 2.32 คะแนน
 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.5254

5. ความคิดเห็นของสมาชิกต่อจัดการกองทุนหมู่บ้าน

5.1 ระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาความคิดเห็นของสมาชิกต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยถามความคิดเห็นจากสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ระบุระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการบริหารจัดการกองทุนฯ จากนั้นรวมคะแนนของแต่ละข้อความมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก ทำการแปลความโดยนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้ง 3 ระดับ ดังนี้

ระดับเห็นด้วย	มีช่วงคะแนนระหว่าง	1.00 – 1.50
ระดับไม่แน่ใจ	มีช่วงคะแนนระหว่าง	1.51 – 2.50
ระดับไม่เห็นด้วย	มีช่วงคะแนนระหว่าง	2.51 – 3.00

ผลการศึกษาพบว่า ความเห็นของสมาชิกกลุ่มตัวอย่างต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้าน สมาชิกกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ได้ให้ความเห็นว่า เห็นด้วย โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 2.89 ซึ่งเห็นด้วยกับข้อความว่า คณะกรรมการยึดหลักประชาธิปไตยในการบริหารจัดการกองทุนมากที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.96 รองลงมา คือเห็นด้วยกับข้อความว่า คณะกรรมการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมดี และ คณะกรรมการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.92 เท่ากัน และเห็นด้วยกับข้อความที่ว่า คณะกรรมการมีการจัดการเงินกองทุนดีแล้ว น้อยที่สุด โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.85 (ตาราง 19)

ตารางที่ 19 ความคิดเห็นของสมาชิกต่อจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ข้อความ	เห็นด้วย (คน)	ไม่เห็นใจ (คน)	ไม่เห็น ด้วย (คน)	ค่า เฉลี่ย	ส่วน เบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลความ
1. ท่านเห็นด้วยกับลักษณะการดำเนินงาน กองทุนฯ ที่มีอยู่เพียงใด	151 (88.82)	18 (10.59)	1 (0.59)	2.88	0.34	มาก
2. ท่านเห็นด้วยกับผลประโยชน์ที่ได้จาก กองทุนฯ เพียงใด	147 (86.47)	22 (12.94)	1 (0.59)	2.86	0.37	มาก
3. คณะกรรมการกองทุนฯ ให้ความร่วมมือ ในการเข้าร่วมประชุมดี	157 (92.35)	13 (7.65)	0 (0.00)	2.92	0.27	มาก
4. คณะกรรมการกองทุนฯ มีการแจ้งข่าวสาร ให้สมาชิกสม่ำเสมอดี	155 (91.18)	14 (8.23)	1 (0.59)	2.91	0.31	มาก
5. คณะกรรมการมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน และมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิก	156 (91.76)	14 (8.23)	0 (0.00)	2.92	0.28	มาก
6. คณะกรรมการมีการจัดการเงินกองทุนดี แล้ว	144 (84.71)	26 (15.39)	0 (0.00)	2.85	0.36	มาก
7. คณะกรรมการมีความโปร่งใสในการจัด การเงินกองทุนฯ	153 (90.00)	16 (9.41)	1 (0.59)	2.89	0.33	มาก
8. คณะกรรมการยึดหลักประชาธิปไตยใน การบริหารจัดการกองทุนฯ	164 (96.47)	6 (3.53)	0 (0.00)	2.96	0.19	มาก
9. คณะกรรมการได้จัดทำบัญชีและชี้แจงรายละเอียด ของเงินกองทุนให้สมาชิกอยู่เสมอ	152 (89.41)	18 (10.59)	0 (0.00)	2.89	0.31	มาก
10. คณะกรรมการเอาใจใส่ ดูแลและติดตาม การใช้เงินกู้ของสมาชิกอยู่เสมอ	147 (86.47)	23 (13.53)	0 (0.00)	2.86	0.34	มาก
11. คณะกรรมการเปิดโอกาสในสมาชิก คิด ตามการทำงานของคณะกรรมการได้อยู่ เสมอ	150 (88.24)	20 (11.76)	0 (0.00)	2.88	0.32	มาก
ระดับความคิดเห็นของสมาชิกต่อการจัดการ กองทุนหมู่บ้านโดยรวม				2.89	0.31	มาก

5.2 การวัดระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของสมาชิกต่อจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ศึกษาเพื่อวัดระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของสมาชิกต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้าน โดยการรวมคะแนนความคิดเห็นจากสมาชิกแต่ละคน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก จากนั้นนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อแปลความเช่นเดียวกับเกณฑ์ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้าน (ข้อ 5.1)

การศึกษากลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ ร้อยละ 92.35 มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการกองทุนหมู่บ้านในระดับเห็นด้วย โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 2.51 – 3.00 รองลงมา ร้อยละ 7.65 มีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ในระดับไม่แน่ใจ โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 1.51 – 2.50 และไม่สมาชิกกลุ่มตัวอย่างที่ระดับความคิดเห็นที่ไม่เห็นด้วยกับการจัดการกองทุนหมู่บ้าน (ตารางที่ 20)

ตารางที่ 20 ระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของสมาชิกต่อการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

ระดับคะแนนความคิดเห็น (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.00-1.50	0	0.00
1.51-2.50	13	7.65
2.51-3.00	157	92.35
รวม	170	100

คะแนนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการกองทุนหมู่บ้าน ต่ำสุด 2.00 คะแนน
 คะแนนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการกองทุนหมู่บ้าน สูงสุด 3.00 คะแนน
 คะแนนระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการกองทุนหมู่บ้าน เฉลี่ย 2.862 คะแนน
 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.2487

ส่วนที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. สถานภาพส่วนบุคคลของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ กรรมการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่าง 34 หมู่บ้าน 4 อำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่ มีจำนวน 170 คน ผลการวิเคราะห์ ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 อายุของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษา อายุของกรรมการกองทุนฯ พบว่ามีอายุเฉลี่ย 43.44 ปี อายุต่ำสุด 22 ปี และอายุสูงสุด 74 ปี โดยมีช่วงอายุน้อยกว่าหรือเท่ากับ 35 ปี จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 17.65 มีช่วงอายุระหว่าง 36-45 ปี จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 42.94 มีช่วงอายุระหว่าง 46-55 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 29.41 และมีช่วงอายุมากกว่า 55 ปี จำนวน 17 คน คิดเป็นร้อยละ 8.82

สรุปว่า กรรมการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 36-45 ปี และมีอายุเฉลี่ยประมาณ 43 ปี (ตารางที่ 21)

ตารางที่ 21 อายุของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

อายุ (ปี)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยกว่าหรือเท่ากับ 35	30	17.65
36 - 45	73	42.94
46 - 55	50	29.41
มากกว่า 55	17	0.10
รวม	170	100

ค่าต่ำสุด 22 ปี
ค่าเฉลี่ย 43.44 ปี

ค่าสูงสุด 74 ปี
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 9.47

1.2 สถานภาพสมรสของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

สถานภาพสมรสของกรรมการกองทุนฯ ส่วนใหญ่ ร้อยละ 84.71 มีสถานภาพการสมรส รองลงมา ร้อยละ 7.65 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 4.70 มีสถานภาพหย่าร้าง และ 2.94 มีสถานภาพหม้าย (ตารางที่ 22)

ตารางที่ 22 สถานภาพการสมรสของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

สถานภาพการสมรส	จำนวน (คน)	ร้อยละ
โสด	13	7.65
สมรส	144	84.71
หย่า	8	4.70
หม้าย	5	2.94
รวม	170	100

1.3 ระดับการศึกษาของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาของ กรรมการกองทุนฯ กลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ ร้อยละ 22.35 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น และร้อยละ 22.35 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย รองลงมา ร้อยละ 21.18 สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 16.47 สำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 11.18 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 5.88 สำเร็จการศึกษาระดับอนุปริญญา ร้อยละ 0.59 ไม่ได้รับการศึกษา

สรุปว่า สมาชิกกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ สำเร็จการศึกษาระดับประถมศึกษาตอนต้นและระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (ตารางที่ 23)

ตารางที่ 23 ระดับการศึกษาของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ระดับการศึกษา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้รับการศึกษา	1	0.59
ประถมศึกษาตอนต้น (ป. 3 หรือ ป. 4)	38	22.35
ประถมศึกษาตอนปลาย (ป.6 หรือ ป. 7)	36	21.18
มัธยมศึกษาตอนต้น (ม. 3 หรือ ม.ศ. 3)	28	16.47
มัธยมศึกษาตอนปลาย (ม. 6 หรือ ม.ศ. 5)	38	22.35
อนุปริญญา	10	5.88
ปริญญาตรี	19	11.18
รวม	170	100

1.4 อาชีพหลักของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษา การประกอบอาชีพหลักของกรรมการกองทุนฯ พบว่า อาชีพหลักของกรรมการส่วนใหญ่ ร้อยละ 42.35 ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรม รองลงมา ร้อยละ 21.77 ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 20.00 ประกอบอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 9.41 ประกอบธุรกิจส่วนตัว ร้อยละ 5.88 รับราชการ และร้อยละ 0.59 ไม่ได้ประกอบอาชีพ

สรุปว่า กรรมการกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรกรรมเป็นอาชีพหลัก (ตารางที่ 24)

ตารางที่ 24 อาชีพหลักของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	1	0.59
เกษตรกรกรรม	72	42.35
รับจ้าง	37	21.77
ค้าขาย	34	20.00
ธุรกิจส่วนตัว	10	5.88
รับราชการ	16	9.41
รวม	170	100

2. การมีส่วนร่วมของกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

2.1 ระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาการมีส่วนร่วมของตัวสมาชิกกองทุนหมู่บ้านผู้ให้ข้อมูล ในกองทุนหมู่บ้าน โดยในสมาชิกกลุ่มตัวอย่าง ระบุระดับการมีส่วนร่วมในส่วนต่าง ๆ โดยตั้งเกณฑ์ไว้ 4 ระดับดังนี้

มีส่วนร่วมมาก	ให้คะแนน	3	คะแนน
มีส่วนร่วมปานกลาง	ให้คะแนน	2	คะแนน
มีส่วนร่วมน้อย	ให้คะแนน	1	คะแนน
ไม่มีส่วนร่วม	ให้คะแนน	0	คะแนน

จากนั้นรวมคะแนนของแต่ละข้อความมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ เพื่อแปลความ

ระดับการไม่มีส่วนร่วม	มีช่วงคะแนนระหว่าง	0.00 – 0.50
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	มีช่วงคะแนนระหว่าง	0.51 – 1.50
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	มีช่วงคะแนนระหว่าง	1.51 – 2.50
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	มีช่วงคะแนนระหว่าง	2.51 – 3.00

ผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการกลุ่มตัวอย่างโดยรวมในกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 2.54 และกรรมการมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมประชุมมากที่สุดอยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.73 รองลงมา คือการมีส่วนร่วมใน

การกำหนดนโยบาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.54 และมีส่วนร่วมในการประเมินผลกองทุนหมู่บ้านน้อยที่สุดคือ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.34 (ตารางที่ 25)

ตารางที่ 25 การมีส่วนร่วมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน

ข้อความการมีส่วนร่วม	ระดับการมีส่วนร่วม (ร้อยละ)				ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
	มาก (คน)	ปานกลาง (คน)	น้อย (คน)	ไม่มีส่วนร่วม (คน)			
1. ท่านมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านในระดับใด	93 (54.71)	72 (42.35)	3 (1.76)	2 (1.18)	2.40	0.55	ปานกลาง
2. ท่านมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านระดับใด	97 (57.06)	68 (40.00)	4 (2.35)	1 (0.59)	2.51	0.60	มาก
3. ท่านร่วมแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในที่ประชุมระดับใด	84 (49.41)	80 (47.06)	5 (2.94)	1 (0.59)	2.54	0.58	ปานกลาง
4. ท่านเข้าร่วมประชุมสม่ำเสมอในระดับใด	126 (71.12)	42 (24.70)	2 (1.18)	0 (0.00)	2.73	0.59	มาก
5. ท่านได้ติดตามข่าวสาร หรือข้อมูลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านจากแหล่งต่าง ๆ ในระดับใด	78 (45.88)	84 (49.41)	8 (4.71)	0 (0.00)	2.41	0.47	มาก
6. ท่านมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบ ในการใช้เงินผู้ของสมาชิกของกองทุนหมู่บ้าน ในระดับใด	88 (51.76)	75 (44.12)	7 (4.12)	0 (0.00)	2.48	0.58	ปานกลาง
7. ท่านได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลกองทุนหมู่บ้าน ในระดับใด	75 (44.12)	81 (47.65)	11 (6.47)	3 (1.76)	2.34	0.58	ปานกลาง
ระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน					2.54		มาก

2.2 การวัดระดับการมีส่วนร่วมส่วนบุคคลของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาเพื่อวัดระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการแต่ละบุคคลในกองทุนหมู่บ้าน โดยการรวบรวมคะแนนการมีส่วนร่วมของกรรมการกลุ่มตัวอย่างแต่ละคน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ดังนี้ เพื่อแปลความ

ระดับการไม่มีส่วนร่วม	มีช่วงคะแนนระหว่าง	0.00 – 0.50
ระดับการมีส่วนร่วมน้อย	มีช่วงคะแนนระหว่าง	0.51 – 1.50
ระดับการมีส่วนร่วมปานกลาง	มีช่วงคะแนนระหว่าง	1.51 – 2.50
ระดับการมีส่วนร่วมมาก	มีช่วงคะแนนระหว่าง	2.51 – 3.00

กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่ร้อยละ 53.53 มีระดับการมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านในระดับมาก โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 2.51 – 3.00 รองลงมา ร้อยละ 42.94 มีระดับการมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านในระดับปานกลาง โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 1.51 – 2.50 และร้อยละ 3.53 มีระดับการมีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้านในระดับน้อย โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 0.51 – 1.50 ไม่มีกรรมการท่านใดที่ไม่มีส่วนร่วมในกองทุนหมู่บ้าน (ตารางที่ 26)

ตารางที่ 26 ระดับการมีส่วนร่วมส่วนบุคคลของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน

คะแนนการมีส่วนร่วม (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0.00 – 0.50	0	0.00
0.51 – 1.50	6	3.53
1.51 – 2.50	73	42.94
2.51 – 3.00	91	53.53
รวม	170	100

คะแนนการมีส่วนร่วมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน ต่ำสุด 1.29 คะแนน
 คะแนนการมีส่วนร่วมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน สูงสุด 3.00 คะแนน
 คะแนนการมีส่วนร่วมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน เฉลี่ย 2.49 คะแนน
 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.4454

3. ความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน

3.1 ระดับความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน

ศึกษาความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน โดยถามความคิดเห็นจากกรรมการกลุ่มตัวอย่างต่อข้อความที่กำหนดให้ เพื่อให้ระบุระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการ จากนั้นรวมคะแนนของแต่ละข้อความ เพื่อมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เพื่อแปลความ ตามเกณฑ์ที่จัด 4 ระดับ เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน (ข้อ 2.1)

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มตัวอย่างต่อระดับการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้านโดยรวม ได้ให้ความคิดเห็นว่า คณะกรรมการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 2.48 ซึ่งเป็นความคิดเห็นเกี่ยวกับความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิก ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.65 รองลงมา คือกรรมการคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมของคณะกรรมการ อยู่ในระดับมีส่วนร่วมปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.48 และมีความคิดเห็นเกี่ยวกับคณะกรรมการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนฯ ให้แก่สมาชิกและมีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการช่วยให้คำแนะนำต่าง ๆ และช่วยให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.44 เท่ากัน และมีความคิดเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการดูแล ติดตาม ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.40 (ตารางที่ 27)

ตารางที่ 27 ความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับ	ระดับความคิดเห็น (ร้อยละ)				ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
	มาก (คน)	ปานกลาง (คน)	น้อย (คน)	ไม่มีส่วนร่วม (คน)			
1. คณะกรรมการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุมในระดับใด	82 (48.23)	87 (51.18)	1 (0.59)	0 (0.00)	2.48	0.51	ปานกลาง
2. คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการติดตาม และประชาสัมพันธ์ข่าวสาร และข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนฯ ให้แก่สมาชิกในระดับใด	79 (46.47)	86 (50.59)	5 (2.94)	0 (0.00)	2.44	0.55	ปานกลาง
3. คณะกรรมการมีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกันและมีความสัมพันธ์ที่ดีกับสมาชิกกองทุนฯ ในระดับใด	110 (64.71)	60 (35.29)	0 (0.00)	0 (0.00)	2.65	0.48	มาก
4. คณะกรรมการได้มีส่วนร่วมในการช่วยให้คำแนะนำต่าง ๆ และช่วยให้สมาชิกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านในระดับใด	80 (47.06)	86 (50.59)	3 (1.76)	1 (0.59)	2.44	0.56	ปานกลาง
5. คณะกรรมการมีส่วนร่วมในการดูแลติดตาม ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกผู้กู้ยืมเงินจากกองทุนฯ ในระดับใด	73 (42.94)	92 (54.12)	5 (2.94)	0 (0.00)	2.40	0.55	ปานกลาง
ระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน					2.48		ปานกลาง

3.2 การวัดระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน

ศึกษาเพื่อวัดระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของ คณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน โดยการรวบรวมคะแนนการมีส่วนร่วมจากกรรมการ กลุ่มตัวอย่างแต่ละคน เพื่อนำมาหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ที่ตั้งไว้ เพื่อแปลความเช่นเดียวกับการวัดระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน (ข้อ 2.2)

การศึกษากลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับความคิดเห็นส่วนบุคคลของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ร้อยละ 51.18 มีระดับความคิดเห็นใน ระดับมาก โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 2.51–3.00 รองลงมา ร้อยละ 48.82 มีระดับความ คิดเห็นในระดับปานกลาง โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 1.51–2.50 (ตารางที่ 28)

ตารางที่ 28 ระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชน ในกองทุนหมู่บ้าน

คะแนนความคิดเห็น (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0.00 – 0.50	0	0
0.51 – 1.50	0	0
1.51 – 2.50	83	48.82
2.51 – 3.00	87	51.18
รวม	170	100

คะแนนความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน ต่ำสุด 1.60 คะแนน คะแนนความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน สูงสุด 3.00 คะแนน คะแนนความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน เฉลี่ย 2.48 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.3756

4. ความคิดเห็นของสมาชิกต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

4.1 ระดับความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน โดยตามความคิดเห็นจากกรรมการกลุ่มตัวอย่าง เพื่อให้ระบุระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมในส่วนต่างๆ ของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน จากนั้นรวมคะแนนของแต่ละข้อความมาคำนวณหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ เพื่อแปลความ ตามเกณฑ์ที่ตั้ง 4 ระดับ เช่นเดียวกับการมีส่วนร่วมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน (ข้อ 2.1)

ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของกรรมการกลุ่มตัวอย่างต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนโดยรวมกองทุนหมู่บ้าน ได้ให้ความคิดเห็นว่า มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวม 2.26 ซึ่งกรรมการส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าสมาชิกและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ในระดับมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.51 รองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของกองทุนฯ อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.39 และมีส่วนร่วมในประเมินผลกองทุนหมู่บ้าน อยู่ในระดับปานกลาง โดยมีคะแนนเฉลี่ย 2.12 (ตารางที่ 29)

ตารางที่ 29 ความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

ความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับ	ระดับการมีส่วนร่วม (ร้อยละ)				ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลความ
	มาก (คน)	ปานกลาง (คน)	น้อย (คน)	ไม่มีส่วนร่วม (คน)			
1. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดตั้งและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในระดับใด	92 (54.12)	73 (42.94)	5 (2.94)	0 (0.00)	2.51	0.56	มาก
2. สมาชิกมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ของกองทุนฯ ระดับใด	77 (45.29)	82 (48.24)	11 (6.47)	1 (0.59)	2.39	0.61	ปานกลาง
3. สมาชิกมีส่วนร่วมในการเข้าประชุมกองทุนฯ สม่ำเสมอในระดับใด	49 (28.82)	113 (66.47)	8 (4.71)	0 (0.00)	2.24	0.53	ปานกลาง
4. สมาชิกมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและคัดค้านเรื่องต่าง ๆ เกี่ยวกับกองทุนฯ ในระดับใด	42 (24.71)	103 (60.59)	24 (14.12)	1 (0.59)	2.15	0.93	ปานกลาง
5. สมาชิกมีส่วนร่วมในการติดตามการทำงานของคณะกรรมการกองทุนฯ ในการบริหารและจัดการกองทุนในระดับใด	48 (28.24)	101 (59.41)	21 (12.35)	0 (0.00)	2.16	0.62	ปานกลาง
6. สมาชิกมีส่วนช่วยกันเป็นหู เป็นตา ให้แก่คณะกรรมการกองทุนฯ ในการตรวจสอบความถูกต้องของการใช้เงินกู้ของสมาชิกด้วยกันในระดับใด	60 (35.29)	96 (56.47)	14 (8.24)	0 (0.00)	2.27	0.60	ปานกลาง
7. สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในประเมินผลกองทุนหมู่บ้านในระดับใด	50 (29.41)	93 (54.70)	25 (14.71)	2 (1.18)	2.12	0.69	ปานกลาง
ระดับการมีส่วนร่วมโดยรวมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน					2.26		ปานกลาง

5.3 การวัดระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิก และชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

ศึกษาเพื่อวัดระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน โดยการรวบรวมคะแนนความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมจากกรรมการแต่ละคน แล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยแบบถ่วงน้ำหนัก และนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อแปลความ เช่นเดียวกับเกณฑ์การวัดระดับการมีส่วนร่วมของกรรมการในกองทุนหมู่บ้าน (ข้อ 3.2)

การศึกษาจากกรรมการกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ส่วนใหญ่ร้อยละ 67.65 มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 1.51–2.50 รองลงมาร้อยละ 26.47 มีระดับความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้านในระดับมาก โดยมีช่วงคะแนนอยู่ระหว่าง 2.51–3.00 และ ร้อยละ 5.88 มีความคิดเห็นต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้านว่าอยู่ในระดับน้อย (ตารางที่ 30)

ตารางที่ 30 ระดับความคิดเห็นส่วนบุคคลของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน

คะแนนความคิดเห็น (คะแนน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0.00–0.50	0	0.00
0.51–1.50	10	5.88
1.51–2.50	115	67.65
2.51–3.00	45	26.47
รวม	170	100

คะแนนความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน ต่ำสุด 0.86 คะแนน คะแนนความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน สูงสุด 3.00 คะแนน คะแนนความคิดเห็นของกรรมการต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกและชุมชนในกองทุนหมู่บ้าน เฉลี่ย 2.56 คะแนน ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.4407

ตอนที่ 2 ศักยภาพในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านของหมู่บ้าน กลุ่มตัวอย่าง 34 หมู่บ้าน จาก 4 อำเภอ ในจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้วิธีการสุ่มขนาดกลุ่ม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีรายละเอียด ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ และการรวมกลุ่มเพื่อจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน

1.1 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษาจากการทำประชุมกลุ่มร่วมกับคณะกรรมการเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจ เรื่องวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติก่อนมีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน พบว่า ส่วนใหญ่ทราบจากนโยบายของรัฐบาล ทราบจากสื่อต่าง ๆ เช่น โทรทัศน์ วิทยุ และเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่น ว่าการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านที่มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเงินทุนหมุนเวียนใน หมู่บ้าน และช่วยเหลือประชาชนระดับล่างเพื่อให้มีเงินทุนประกอบอาชีพ เป็นการกระตุ้น เศรษฐกิจในหมู่บ้าน หรือเศรษฐกิจในระดับรากหญ้า เป็นการให้โอกาสแก่ผู้ด้อยโอกาส เช่น ผู้มีรายได้น้อย ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน ไม่มีแหล่งเงินทุน รวมถึงเพื่อช่วยลดภาระหนี้สินจาก การกู้ยืมเงินนอกระบบ ตลอดจนช่วยสนับสนุนเพื่อให้คนยากจนมีรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากมี เงินทุนในการประกอบอาชีพเสริม และเป็นแหล่งเงินทุนในท้องถิ่นที่ใกล้ชิดครอบครัวหรือสมาชิก ในชุมชนมากที่สุด รับประทานว่าเป็นเงินที่จำเป็นต้องบริการตนเองในหมู่บ้าน แต่ไม่ทราบ รายละเอียดชัดเจน

1.2 การดำเนินการจัดตั้งและการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

ผลการศึกษาพบว่า การดำเนินการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านของกลุ่มตัวอย่าง เริ่มจาก การได้รับแจ้งข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ของรัฐ เช่น พัฒนาชุมชน ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน เป็นต้น โดยการแจ้งผ่านเสียงตามสาย หรือหอกระจายข่าวของหมู่บ้าน หลังจากได้รับทราบข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับกองทุนผู้นำชุมชน เช่น ผู้ใหญ่บ้าน กำนัน จะทำเวทีชาวบ้าน โดยการนัดหมายชาวบ้าน มาประชุมร่วมกัน เพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและคัดเลือก คณะกรรมการ สถานที่ที่ใช้จัดเวที ชาวบ้านส่วนใหญ่ คือ วัด การจัดประชุมต้องมีชาวบ้านมา ประชุมเข้าร่วม ไม่น้อยกว่าสามในสี่ของครัวเรือนในหมู่บ้าน การประชุมเริ่มจากผู้ใหญ่บ้าน กำนัน หรือเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน เป็นผู้ชี้แจงรายละเอียดต่าง ๆ เช่น วัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง

ระเบียบ กฎเกณฑ์การตั้งกองทุน การคัดเลือกคณะกรรมการ ส่วนใหญ่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาเป็นสักขีพยานในที่ประชุม

จากนั้นดำเนินการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเป็นการดำเนินการกันเองภายในหมู่บ้าน โดยผู้ใหญ่บ้านเป็นผู้ดำเนินการ การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนฯ เริ่มจากการกำหนดรูปแบบ และวิธีการเลือกตั้งกันเองในหมู่บ้าน ส่วนใหญ่มีเกณฑ์การคัดเลือกในลักษณะของการเสนอชื่อ และมีคะแนนเสียงรับรองรายชื่อสองเสียง จากนั้นทำการเลือกตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านอย่างเปิดเผย คือให้การโหวดเสียงในที่ประชุมอีกครั้ง แล้วใช้มติครั้งหนึ่งของคะแนนเสียงทั้งหมด สำหรับผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อบางท่านหากไม่มีความพร้อมในการทำงานก็มีสิทธิขอสละสิทธิ์ได้ พบว่าบางหมู่บ้านไม่มีการลงคะแนนเสียงแต่มีผู้รับรองชื่อคณะกรรมการ เนื่องจากการเสนอรายชื่อของคณะกรรมการมีจำนวนเท่ากับจำนวนของคณะกรรมการที่ทางคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนด บุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นคณะกรรมการกองทุนฯ ส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่มีบทบาทในหมู่บ้าน หรือเป็นที่ยอมรับของสมาชิกส่วนใหญ่ เช่น ผู้ใหญ่บ้าน ข้าราชการ ครู-อาจารย์ หรือคณะกรรมการขององค์กรอื่น ๆ ที่มีอยู่เดิมในหมู่บ้าน จากการศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า มีเพียงหนึ่งหมู่บ้านที่กำหนดเกณฑ์คัดเลือกคณะกรรมการว่าการเสนอชื่อบุคคลเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนฯ จะต้องเป็นบุคคลที่ไม่มีตำแหน่งใด ๆ ทางสังคมในหมู่บ้าน คือ หมู่บ้านทุ่งศาลา ตำบลคอนเปา อำเภอแม่วาง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่จะมีคุณสมบัติตามที่ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดเอาไว้ มีบางหมู่บ้านที่สัดส่วนของคณะกรรมการไม่ใช่ชายครึ่งหนึ่งหญิงครึ่งหนึ่งตามที่ระเบียบกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองกำหนดเนื่องจากว่าได้มีการเลือกตั้งเสร็จสิ้นก่อนที่จะทราบกฎ ระเบียบ จึงยึดตามผลการเลือกตั้งเดิม และจะปรับเปลี่ยนใหม่ในการเลือกตั้งครั้งต่อไป

ขั้นตอนการจัดตั้งกองทุนฯ และเลือกตั้งคณะกรรมการใช้การประชุมประมาณ 1-3 ครั้ง ขึ้นอยู่กับความพร้อมของการเข้าร่วมประชุมของสมาชิกในหมู่บ้าน จากการศึกษาพบว่า มีเพียงหนึ่งหมู่บ้านที่สมาชิกในหมู่บ้านเข้าร่วมประชุมไม่ถึงสามในสี่ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด เนื่องจากหมู่บ้านเป็นที่ตั้งของหน่วยงานราชการหลายหน่วยงาน จึงมีสมาชิกส่วนหนึ่งที่ไม่ใช่ชาวบ้านในหมู่บ้านแท้จริง แต่เป็นข้าราชการที่เข้ามาทำงาน และอาศัยอยู่ในพื้นที่ ซึ่งมีทะเบียนบ้านอยู่ในหมู่บ้านด้วย แต่ไม่ต้องการมีส่วนร่วมในกองทุนฯ ทั้งในด้านการเป็นสมาชิก การมีส่วนร่วมหรือการใช้ประโยชน์ จึงทำหนังสือแจ้งเหตุผลไปยังพัฒนาการอำเภอ เพื่อขออนุมัติเป็นกรณีพิเศษ และได้รับการพิจารณาอนุมัติให้จัดตั้งกองทุนได้เป็นกรณีพิเศษ คือหมู่บ้านดงช้างแก้ว ตำบลสะเมิงใต้ อำเภอสะเมิง จำนวนคณะกรรมการกองทุนส่วนใหญ่จะมี

จำนวน 14 หรือ 15 คน การศึกษาพบว่า มีบางหมู่บ้านที่มีคณะกรรมการน้อยกว่า หลังจากคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว ได้มีการกำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบให้คณะกรรมการ โดยคณะกรรมการจะประชุมเพื่อคัดเลือกกันเอง ได้แก่ ตำแหน่งประธาน รองประธาน เภรัญฉึก เลขานุการ แต่พบว่า มีบางหมู่บ้านทำการคัดเลือกและ กำหนดตำแหน่งต่าง ๆ ในที่ประชุมใหญ่ร่วมกับสมาชิก มิได้แยกประชุมเฉพาะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเท่านั้น หลังจากที่ได้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านเรียบร้อยแล้ว มีการจัดทำเอกสารแจ้งให้ทางพัฒนาชุมชนทราบตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

จัดประชุมสมาชิกในหมู่บ้านเพื่อคัดเลือกคณะกรรมการเรียบร้อยแล้ว คณะกรรมการ จะทำการเปิดรับสมัครสมาชิกกองทุนหมู่บ้านเป็นลำดับต่อไป การสมัครเข้าเป็นสมาชิก กองทุนหมู่บ้าน ส่วนใหญ่สมาชิกทุกคนจะต้องสมัครเป็นสมาชิกกลุ่มออมทรัพย์สัจจะและเข้าร่วมถือหุ้นด้วย การศึกษาพบว่า มีบางหมู่บ้านที่ให้ถือว่าเงินออมทรัพย์สัจจะคือเงินค่าหุ้นของสมาชิก และพบว่า มี 2 หมู่บ้านที่ไม่มีเงินสัจจะออมทรัพย์รายเดือน คือ บ้าน ห้วยไร่ และ บ้านปางเปา ตำบลขี้เหล็ก อำเภอแม่แตง กฎเกณฑ์ในการสมัครเข้าเป็นสมาชิกส่วนใหญ่จะ ตรงกับระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือต้องเป็นคนในหมู่บ้าน ต้องยื่นใบสมัคร สมาชิก พร้อมทั้งนำหลักฐานสำเนาบัตรประจำตัวประชาชนและสำเนาทะเบียนบ้านมาขึ้นต่อ คณะกรรมการ และส่วนใหญ่คณะกรรมการจะเรียกเก็บ ดังนี้

1. ค่าสมัครแรกเข้า 10 บาท รองลงมาคือ 20, 30 และ 5 บาท ตามลำดับ
2. ค่าหุ้น 10 บาทต่อหุ้น การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จะกำหนดจำนวนหุ้นที่ให้ถือหุ้น ได้สูงสุดไว้ และมี 1 หมู่บ้านที่เก็บค่าหุ้น 5 บาทต่อหุ้น แต่บังคับให้ถือหุ้นอย่างน้อย 2 หุ้นขึ้นไป ไม่จำกัดจำนวนหุ้น
3. ค่าสัจจะออมทรัพย์ การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จะกำหนดไว้ว่า ให้ฝากเงินสัจจะออมทรัพย์ทุกเดือนตามจำนวนที่ตกลงกันไว้ ซึ่งมักจะกำหนดไว้ที่ 30 บาทต่อเดือน แต่พบว่า มีบางหมู่บ้านที่กำหนดไว้ต่ำกว่าหรือสูงกว่าขึ้นอยู่กับข้อตกลงร่วมกันในที่ประชุม ในการฝากเงินสัจจะส่วนใหญ่จะให้ฝากตามความสามารถของสมาชิกแต่ไม่ต่ำกว่าวงเงินขั้นต่ำที่กำหนดไว้ และส่วนใหญ่จะกำหนดให้ฝากเท่ากันทุกเดือนถ้าจะเปลี่ยนแปลงเพิ่มหรือลดต้องรอให้ครบวาระหนึ่งปีก่อนจึงจะทำได้ในวันประชุมสามัญประจำปี เงินสัจจะส่วนใหญ่จะกำหนดให้แยกออกเป็นสัดส่วนเป็นส่วนจากเงินหุ้น แต่พบว่า มีบางหมู่บ้านที่รวมเงินสัจจะกับเงินหุ้น เป็นก้อนเดียวกัน

หลังจากการรับสมัครสมาชิกเรียบร้อยแล้ว จึงมีการจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้านเพื่อใช้เป็น ระเบียบ ข้อบังคับร่วมกันของหมู่บ้าน ส่วนใหญ่ การจัดทำระเบียบกองทุนหมู่บ้าน จะกระทำโดยคณะกรรมการช่วยกันร่างระเบียบ ข้อบังคับขึ้นมา โดยใช้ตัวอย่างจากระเบียบ ต้นแบบ (ภาคผนวก ข) ที่ทางพัฒนาชุมชนให้มาเป็นแนวทาง แล้วนำมาปรับปรุงให้เหมาะสมกับ หมู่บ้านของตนเอง โดยประเด็นที่นำมาปรับปรุง ได้แก่ ค่าธรรมเนียมแรกเข้า หุ้น เงินฝากสัจจะ การค้าประกันการกู้ยืม อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ปกติ อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ฉุกเฉิน เบี้ยปรับ การจัดสรร กำไรสุทธิประจำปี เป็นต้น เมื่อคณะกรรมการร่างระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนเรียบร้อยแล้วจึงนำ เข้าที่ประชุมใหญ่เพื่อพิจารณาร่วมกับสมาชิกอีกครั้ง โดยการอ่านระเบียบ และอธิบายชี้แจง เหตุผลเป็นรายข้อ และเปิดโอกาสให้สมาชิกอภิปรายและแสดงความคิดเห็น และลงมติโดย การโหวตคะแนนเสียงแต่ละข้ออีกครั้งเพื่อรับร่าง และดำเนินการจัดทำเป็นระเบียบกองทุน หมู่บ้านเพื่อนำเสนอต่อพัฒนาชุมชนเพื่อขออนุมัติจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านต่อไป การศึกษาพบว่า บางหมู่บ้านที่จัดทำระเบียบข้อบังคับ โดยนำเอาระเบียบต้นแบบมาอ่านในที่ประชุมทีละข้อ ๆ ให้ สมาชิกและคณะกรรมการร่วมอภิปราย และเสนอความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสม ไปพร้อม ๆ กันเลย จากนั้นก็จัดทำเพื่อใช้เป็นระเบียบ ข้อบังคับของหมู่บ้าน และนำเสนอตามขั้น ตอนต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้น

1.3 วัตถุประสงค์ของการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่าหลังจากได้รับพิจารณาอนุมัติเงินกองทุนหมู่บ้านจำนวน 1 ล้านบาทแล้ว ได้มีตั้งวัตถุประสงค์ของการจัดการกองทุนไว้ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังนี้

1. เพื่อปล่อยกู้ภายในหมู่บ้านเพื่อช่วยเหลือสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน โดยช่วยเหลือทาง ด้านแหล่งเงินทุน ในการประกอบอาชีพ ซึ่งส่วนใหญ่จะเน้นการปล่อยกู้ให้แก่ภาคเกษตรมากที่สุด เพราะสมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม รองลงมา คือ การค้าขาย ช่าง และอื่น ๆ
2. เพื่อช่วยลดการกู้ยืมนอกระบบ เป็นการช่วยลดภาระให้แก่สมาชิกด้านอัตรา ดอกเบี้ย ทำให้ต้นทุนในการประกอบอาชีพต่ำลง ทำให้มีรายได้มากขึ้น
3. เพื่อเปิดโอกาสให้แก่สมาชิกผู้ด้อยโอกาส มีแหล่งเงินทุนในการประกอบอาชีพ
4. เพื่อสร้างงาน สร้างอาชีพให้แก่สมาชิกในหมู่บ้าน เป็นการสร้างรายได้เสริมให้แก่ สมาชิก
5. เพื่อเป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนของหมู่บ้าน ช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจในหมู่บ้าน ทำให้มีปริมาณเพื่อเสริมสภาพคล่อง และมีเงินหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจระดับหมู่บ้านมากขึ้น
6. เพื่อให้เป็นรากฐานของธนาคารหมู่บ้านหรือสหกรณ์หมู่บ้านในอนาคต

7. เพื่อนำมาพัฒนาหรือยกระดับความเป็นอยู่ ของสมาชิกให้ดีขึ้น
8. เพื่อสร้างความสามัคคี การมีระเบียบวินัย และความรับผิดชอบในการชำระเงิน
9. สร้างจิตสำนึกร่วมกันที่จะรับผิดชอบ ดูแล และ บริหารจัดการเงินกองทุนให้ยั่งยืน

ต่อไป

2. ระเบียบ ข้อบังคับ ในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับที่ใช้ในการจัดการกองทุนหมู่บ้านครั้งนี้ได้ทำ การศึกษาระเบียบข้อบังคับหลัก ๆ ที่คณะกรรมการและสมาชิกกองทุนหมู่บ้านควรรทราบและ เกิดจากขบวนการมีส่วนร่วมกันสร้างขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของกลุ่ม จากการศึกษา พบว่าทุกหมู่บ้านร่างระเบียบข้อ บังคับต่างๆ ของกองทุนฯ จากระเบียบต้นแบบของกองทุน หมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ภาคผนวก ข) ที่ได้รับมอบพัฒนาชุมชนจากเข้าอบรม แล้วนำ มาปรับเปลี่ยนให้เข้ากับหมู่บ้านของตนเอง เนื่องจากในระยะแรกของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน คณะกรรมการและสมาชิกยังขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนฯ ในการจัดทำอย่างแท้จริง จึงกังวลว่าถ้าไม่ทำตามต้นแบบที่ได้รับมาจะไม่รับอนุมัติเงินกองทุน การจัดทำระเบียบจึงกระทำโดยการปรับเปลี่ยนระเบียบ ข้อบังคับจากต้นแบบในบางข้อให้ เหมาะสมกับหมู่บ้านเท่านั้น จากการศึกษาสนทนากลุ่มกับคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้บทสรุปประเด็น สำคัญของระเบียบกองทุนฯ ที่แต่ละหมู่บ้านที่ปรับเปลี่ยน ได้ดังนี้

1. ชื่อระเบียบข้อบังคับ และสถานที่ตั้งของกองทุนหมู่บ้าน แต่ละหมู่บ้านได้ปรับ เปลี่ยนเป็นชื่อและสถานที่ตั้งของหมู่บ้านจริง
2. การสมัครสมาชิก และหน้าที่ของสมาชิก การศึกษาจากหมู่บ้านกลุ่มตัวอย่าง พบว่า หมู่บ้านส่วนใหญ่จะกำหนดไว้ตามระเบียบต้นแบบของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ รวมทั้งในส่วนของระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในหมู่บ้าน กำหนดว่าต้องเป็นคนที่มีถิ่นที่อยู่ใน หมู่บ้านอย่างน้อย 2 ปี แต่พบว่าบางหมู่บ้านที่กำหนดไว้ต่ำกว่า 2 ปี ต้องมีบ้านและมีสำเนา ทะเบียนบ้านในหมู่บ้าน ประกอบอาชีพอยู่ในท้องถิ่น จะต้องถือหุ้น และมีหน้าที่ฝากเงิน ออมทรัพย์สัจจะรายเดือนอย่างสม่ำเสมอทุกเดือน เดือนละเท่า ๆ กัน บางหมู่บ้านพบว่าไม่ได้มี การฝากอย่างสม่ำเสมอทุกเดือนตามที่กำหนดไว้ในระเบียบ เนื่องจากสมาชิกไม่มีความพร้อม และขาดการให้ความร่วมมือ อีกหลักความสะดวกของสมาชิกเป็นหลัก เช่น ฝากเงิน ไว้ก่อนล่วงหน้า หรือรวบรวมมาฝากหลายเดือนต่อครั้ง และบางหมู่บ้านพบว่าการออมเงินสัจจะ ไม่สม่ำเสมอ ออมเดือนละเท่าไรก็ได้ตามกำลังการออมของสมาชิกมีมากออกมามีน้อยออกมามี น้อยหน้าของสมาชิกอีกประการคือ ต้องเข้าร่วมประชุมทุกเดือน หรือตามกำหนดการประชุม

ต่าง ๆ ของกองทุนฯ ที่แต่ละหมู่บ้านกำหนดเป็นครั้งคราว เพราะเป็นหน้าที่ของสมาชิก จากการศึกษาพบว่าหมู่บ้านที่มีการส่งเงินกู้เป็นรายเดือนหรือมีการพิจารณาเงินกู้ทุกเดือน ส่วนใหญ่มักจะมีการจัดให้มีการประชุมสมาชิกทุกเดือนด้วย เพื่อชี้แจงข่าวสาร พูดคุยกับสมาชิกรวมถึงการให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจร่วมกันในเรื่องต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านตามวาระ

2.1 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จะกำหนดไว้ในอัตรา 20 บาทต่อคนหรือกลุ่มที่มาสมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิก เพื่อค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน มีบางหมู่บ้านที่เก็บในอัตราที่แตกต่างกันไป เช่น 5, 15, 30 และสูงสุด 50 บาท ซึ่งขึ้นอยู่กับการตกลงร่วมกันของสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อความเหมาะสมของแต่ละหมู่บ้าน

2.2 หุ้น จากการศึกษาพบว่า มูลค่าหุ้นของทุกหมู่บ้าน มีการกำหนดไว้ หุ้นละ 10 บาท แต่การกำหนดปริมาณการถือหุ้นของสมาชิกแตกต่างกันออกไป ซึ่งส่วนใหญ่ จะกำหนดให้สมาชิกจะต้องถือหุ้นของกองทุนฯ อย่างน้อย 1 หุ้น แต่สูงสุดไม่เกิน 1 ใน 5 ของจำนวนหุ้นทั้งหมดของกองทุนฯ บางหมู่บ้านมีการกำหนดจำนวนหุ้นต่ำสุดที่สมาชิกต้องถือไว้มากกว่า 1 หุ้นเพื่อเป็นการระดมทุนให้มากขึ้น โดยกำหนดให้ถืออย่างน้อย 2, 3, 5 และ 10 หุ้น ตามข้อตกลงที่สมาชิกตั้งขึ้นตอนจัดทำระเบียบ ข้อบังคับกองทุน และจำนวนหุ้นสูงสุดที่สมาชิกถือได้ ก็กำหนดเป็นหุ้นตายตัว มิได้คำนวณจำนวนหุ้นทั้งหมด เช่น สูงสุดไม่เกิน 5 หุ้น ไม่เกิน 10 หุ้น หรือไม่เกิน 100 หุ้น เป็นต้น และภาวะเพิ่มหรือลดจำนวนหุ้นส่วนใหญ่สามารถกระทำได้ปีละครั้งในวันประชุมสามัญประจำปี แต่บางหมู่บ้านที่กำหนดให้เพิ่มได้เป็นช่วง ๆ ไป เช่น กำหนดให้เพิ่มได้ได้ไม่เกิน 5 ครั้งต่อปี ครั้งละไม่เกิน 50 หุ้น ในบางหมู่บ้านมิได้แยกเงินออมทรัพย์สัจจะกับเงินหุ้นของสมาชิกออกจากกัน โดยกำหนดให้เงินออมสัจจะรายเดือนเป็นหุ้น และคิดให้เงิน 10 ต่อ เท่ากับ 1 หุ้น

2.3 เงินสัจจะ การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า ระเบียบ ข้อบังคับเกี่ยวกับเงินสัจจะ ทุกหมู่บ้านมีการกำหนดอัตราการออมเงินสัจจะต่ำสุดไว้ ซึ่งเกณฑ์ของแต่ละหมู่บ้านก็จะกำหนดตามความต้องการของสมาชิกจากการลงมติในที่ประชุม โดยเริ่มตั้งแต่ 10 บาทต่อเดือน แต่ส่วนใหญ่มักกำหนดไว้ขั้นต่ำ 30 หรือ 50 บาทต่อเดือน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับข้อตกลงของหมู่บ้านนั้น ๆ ส่วนวงเงินสูงสุดมีทั้งที่กำหนดไว้และไม่ได้กำหนดไว้ การออมเงินสัจจะ ส่วนใหญ่พบว่ามีการออมสม่ำเสมอทุกเดือน คือออมเท่า ๆ กันทุกเดือน และสามารถปรับเปลี่ยนหรือลดได้ปีละครั้งในวันประชุมสามัญประจำปี แต่บางหมู่บ้านก็มีได้กำหนดว่าให้ออมเท่ากันทุกเดือนขึ้นกับความสามารถของสมาชิกที่จะออมได้ในแต่ละเดือน มีเพียงสองหมู่บ้านที่กำหนดให้มีการออมสัจจะแต่ในทางปฏิบัติไม่มีการออม เนื่องจากหลังการร่างระเบียบแล้ว ในทางปฏิบัติ

สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ต้องการออมจึงไม่มีเงินออมสัจจะรายเดือน การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ การออมเงินสัจจะมักจะกำหนดให้นำมาฝากในช่วงอาทิตย์แรกของเดือน มีเพียงสองหมู่บ้านที่ กำหนดให้ฝากช่วงอาทิตย์สุดท้ายของเดือน และเหรียญกษาปณ์จะเป็นผู้นำฝากเงินสัจจะเข้าบัญชี ออมทรัพย์ของกองทุนฯ ทุกเดือน

2.4 เงินฝาก จากการศึกษาพบว่า กองทุนหมู่บ้านทั้งหมดมีการกำหนดเรื่อง การฝากเงินของสมาชิกไว้ว่าสมาชิกสามารถนำเงินมาฝากที่กองทุนได้โดยให้อัตราดอกเบี้ยสูงกว่าธนาคาร อยู่ระหว่าง 3 – 8 บาท แต่ในทางปฏิบัติยังไม่สามารถทำได้ มีการฝากออมทรัพย์ สัจจะเท่านั้น เนื่องจากเกิดจากความขาดเชื่อมั่นในระบบการฝากเงินและอัตราดอกเบี้ยที่จะ ได้รับ จากกองทุนหมู่บ้าน

3. อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ การศึกษากลุ่มตัวอย่าง พบว่าส่วนใหญ่มีการกำหนดอัตรา ดอกเบี้ยไว้ที่ร้อยละ 6 บาทต่อปี รองลงมาร้อยละ 12 บาทต่อปี เนื่องจากสมาชิกส่วนใหญ่ เห็นด้วยว่าเป็นอัตราที่เหมาะสม หรือในอีกมุมมองของสมาชิกมองว่าเป็นการทดลองดูเหมาะสม แล้วจะปรับปรุงให้เหมาะสมในปีต่อไป การศึกษาพบว่าบางหมู่บ้านกำหนดอัตราดอกเบี้ยสูงไว้ สูงถึงร้อยละ 15 บาทต่อปี โดยให้เหตุผลว่ากองทุนฯที่จัดตั้งขึ้นเป็นสิ่งใหม่ของหมู่บ้านจึงกำหนด อัตราดอกเบี้ยไว้สูงเพื่อเป็นการทดลองก่อน และจะปรับลดอัตราดอกเบี้ยสามารถทำได้ง่าย กว่า การขอปรับเพิ่มอัตราดอกเบี้ยจึงกำหนดไว้สูง การศึกษาพบว่ามีหนึ่งหมู่บ้านที่กำหนดอัตรา ดอกเบี้ยร้อยละ 3 บาทต่อปี เนื่องจากสมาชิกเห็นพร้อมต้องกันว่าเงินกองทุนฯ เป็นเงินที่มี วัตถุประสงค์เพื่อช่วยเหลือสมาชิกในชุมชนด้านเงินทุนในการประกอบอาชีพจึงไม่ควรคิดอัตรา ดอกเบี้ยแพง เพราะถ้าคิดอัตราดอกเบี้ยสูงก็ไม่ได้เป็นการช่วยเหลือสมาชิกอย่างแท้จริงแต่เป็น การแสวงหากำไรจากสมาชิก

4. ค่าปรับ กรณีที่ผู้กู้ผิดสัญญาเงินกู้ การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่กองทุนฯ จะกำหนด ระเบียบเรียกปรับผู้กระทำผิดสัญญา โดยเรียกปรับในอัตราร้อยละ 0.50 บาทต่อวันแต่สามารถ เว้นไม่เรียกปรับได้เป็นกรณีไป หากมีเหตุอันควรในการขออนุญาต และคณะกรรมกรรมการอนุญาต และพบว่าบางหมู่บ้านมีการเรียกเก็บในอัตราที่แตกต่างกัน ได้แก่ ร้อยละ 0.20 บาทต่อวัน ร้อยละ 1, 2 บาทต่อเดือน หรือร้อยละ 2, 17 บาทต่อปี เป็นต้น ซึ่งขึ้นอยู่กับมติที่ประชุมของแต่ละ หมู่บ้าน นอกเหนือจากการปรับเป็นเงินแล้ว พบว่ามีบางหมู่บ้านที่กำหนดโทษของผู้ผิดสัญญา ทางด้านสังคม คือ จะทำการประกาศเสียงตามสายในหมู่บ้าน ดิประกาศตามสถานที่สาธารณะ ในหมู่บ้าน ไม่ช่วยเหลือกิจกรรมต่างของบุคคลนั้น เช่น การลงแขก งานทำบุญบ้าน เป็นต้น และไม่จ่ายเงินฉาปนกิจกิจสงเคราะห์ให้แก่ครอบครัว การลงโทษจะยกเลิกเมื่อผู้นำเงินมาชำระ ครบตามสัญญา หรือบางหมู่บ้านกำหนดให้ดำเนินการตามกฎหมาย

5. การกู้ยืมเงิน การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จะกำหนดไว้ตามระเบียบต้นแบบ คือ การกู้ต้องเพื่อนำไปเป็นค่าใช้จ่ายในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน และสร้างหรือเพิ่มรายได้ และบรรเทาเหตุฉุกเฉิน และจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

5.1 การพัฒนาอาชีพ การสร้างงาน และสร้างหรือเพิ่มรายได้ของสมาชิกนั้น เป็นการกู้ประเภทสามัญ สามารถกู้ได้นาน 1 ปี การคืนเงินขึ้นอยู่กับการตกลงทำสัญญา ซึ่งส่วนใหญ่ก็จะทำเป็นรายปี คือ ให้ระยะเวลากู้เป็นเวลา 1 ปีเมื่อครบกำหนดต้องส่งทั้งเงินกู้คืนพร้อมทั้งดอกเบี้ยให้ครบตามจำนวนเงินที่กู้ยืมไป แต่มีบางหมู่บ้านที่สามารถจัดการให้มีการคืนเงินเป็นรายเดือน รายงวดได้ การคืนเงินก็จะจะเป็นลักษณะการทยอยส่งเรื่อย ๆ จนครบหนึ่งปี การศึกษาพบว่าบางหมู่บ้านมีการปรับลดอัตราดอกเบี้ยให้กรณีคืนครบก่อน 1 ปี แต่บางหมู่บ้านไม่ปรับลดเนื่องจากอัตราดอกเบี้ยต่ำอยู่แล้ว ส่วนใหญ่คือหมู่บ้านที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยตั้งแต่ร้อยละ 6 ต่อปีลงมา วงเงินกู้ที่สามารถปล่อยได้คือ ไม่เกิน 20,000 บาท ถ้ามีเหตุจำเป็นต้องการกู้เงินวงเงิน ต้องได้รับความเห็นชอบจากการประชุมใหญ่สมาชิกและมีมติด้วยคะแนนเสียงสองในสามของสมาชิกที่ เข้าร่วมประชุมทั้งหมด แต่ไม่เกิน 50,000 บาท จากการสอบถามกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ในทางปฏิบัติบางหมู่บ้านไม่สามารถปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกได้ในวงเงิน 20,000 บาท ทำให้ไม่เพียงพอต่อการประกอบอาชีพของสมาชิก จึงไม่สามารถช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิกได้ตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้ เนื่องจากสมาชิกมีจำนวนมาก เช่น หมู่บ้านช่อแล ตำบลช่อแล อำเภอแต่สามารถปล่อยกู้ให้สมาชิกได้สูงสุดเพียงคนละ 7,000 บาท มิฉะนั้นการปล่อยกู้ยืมจะไม่สามารถกระจายให้กับสมาชิกทุกคนได้ เป็นต้น หรือบางหมู่บ้านที่มีขนาดเล็กสามารถปล่อยกู้ให้แก่สมาชิกได้ถึง 50,000 บาท

5.2 การกู้ประเภทฉุกเฉิน เป็นการกู้เพื่อไปบรรเทาเหตุฉุกเฉินความจำเป็นเร่งด่วน นั้น ระยะเวลาในการยืมสามารถยืมได้นานตั้งแต่ 90 วัน (3 เดือน) ถึงสูงสุด 180 (6 เดือน) กู้ได้ตั้งแต่ 3,000 บาท – 5,000 บาท อัตราดอกเบี้ย ส่วนใหญ่จะอัตราดอกเบี้ยเท่ากับกู้ประเภทสามัญ แต่มีบางหมู่บ้านที่กำหนดไว้สูงกว่า เพราะอัตราดอกเบี้ยประเภทสามัญต่ำ จึงกำหนดอัตราดอกเบี้ยใหม่เพื่อให้เหมาะสม ซึ่งเกิดจากการตกลงร่วมกันระหว่างสมาชิกในหมู่บ้านเป็นหมู่บ้าน ๆ ไป การศึกษาพบว่า บางหมู่บ้านมิได้เก็บเงินไว้สำหรับส่วนนี้ หรือเก็บไว้แต่ไม่มีสมาชิกกู้ เนื่องจากมีกระบวนการที่ยุ่งยากในการขอกู้เพราะต้องทำโครงการขอกู้เหมือนประเภทสามัญ จึงนิยมไปกู้จากแหล่งอื่น ๆ ในหมู่บ้านที่สะดวกกว่า เช่น กลุ่มออมทรัพย์สตรี กลุ่มออมทรัพย์แม่บ้านเกษตรกร กลุ่มออมทรัพย์เกษตรกร เป็นต้น

6. การค้าประกันเงินกู้ การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่ ระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการค้าประกันเงินกู้ สมาชิกสามารถค้าประกัน โดยสมาชิกกองทุนฯ จับกลุ่มค้ากันเอง 2-3 คน ขึ้นอยู่กับข้อกำหนดของแต่ละหมู่บ้าน โดยการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเพื่อค้าประกันกันเองในกลุ่ม หรืออาจจะค้าประกันให้นอกกลุ่มได้เป็นกรณี ๆ ไป บางหมู่บ้านให้จับกลุ่มกันค้าประกันเช่นเดียวกันแต่กำหนดให้คนค้าประกันสามารถค้าได้ 1 คนเท่านั้น ดังนั้นกลุ่มจึงมีลักษณะเป็นกลุ่มซ้อน ๆ กัน เพราะจำนวนสมาชิกผู้ข้อมีน้อยกว่าจำนวนสมาชิกมากจึงสามารถทำได้ และในระเบียบข้อบังคับ สมาชิกสามารถนำหลักทรัพย์มาค้าประกันเงินกู้ได้ แต่ในทางปฏิบัติจริงพบว่า กองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่จะให้สมาชิกใช้วิธีการค้าประกัน โดยสมาชิกด้วยตนเอง เนื่องจากสะดวกและเป็นการช่วยเหลือสมาชิกผู้กู้ และยังสร้างความเชื่อมั่นและความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การพึ่งพา ช่วยเหลือซึ่งกันและกันของสมาชิก เปรียบเสมือนการสร้างเกราะป้องกันให้เกิดความมั่นคงในกองทุนหมู่บ้านอีกชั้นหนึ่งเพราะการค้าประกันกันระหว่างสมาชิก สมาชิก จะทำการตรวจสอบการใช้เงิน และการคืนเงินซึ่งกันและกันเอง ซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดความ มั่นคงและยั่งยืนของกองทุนฯ ต่อไป การศึกษาพบว่า บางหมู่บ้านสามารถใช้สมาชิกค้าประกันหรือหลักทรัพย์ก็ได้ โดยกำหนดว่าถ้าสมาชิกไม่สามารถหาคนค้าประกันได้ให้เอาหลักทรัพย์มาค้าแทน โดยประเมินวงเงินกู้ให้สูงสุดครึ่งหนึ่งของมูลค่าหลักทรัพย์ที่นำมาค้า และพิจารณาจากความสามารถและ โครงการเป็นหลักก่อน แต่ก็จะเน้นที่ การหาสมาชิกมาค้าประกันก่อนถ้าหาไม่ได้จึงค่อยนำเอาหลักทรัพย์มาค้า และถือว่าบุคคลเอาหลักทรัพย์มาค้าประกันเป็นผู้มีความเสี่ยงสูง การศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า มีหนึ่งหมู่บ้านที่เน้นการเอาหลักทรัพย์มาค้าประกันเป็นหลัก แต่ถ้าไม่มีหลักทรัพย์ให้หาคนที่น่าเชื่อถือ หรือสมาชิกมาค้าแทนได้ตามลำดับ เพราะถือว่าสมาชิกที่ไม่มีหลักทรัพย์มาค้าประกันเป็นบุคคลที่มีความเสี่ยงสูง

7. การคืนเงินกู้ยืม การศึกษาจากจากกลุ่มตัวอย่างพบว่า การคืนเงินการคืนเงินกู้ยืมของสมาชิกแบ่งตามชนิดของเงินกู้ยืม คือ การกู้ยืมประเภทสามัญ และการกู้ยืมฉุกเฉิน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

7.1 การคืนเงินกู้ยืมสามัญ การศึกษาพบว่า การคืนเงินกู้ยืมสามัญของสมาชิกกองทุนฯ ส่วนใหญ่ มีลักษณะการคืนเงินกู้โดยคืนเป็นรายปีเนื่องจากผู้กู้เป็นเกษตรกรรายได้ที่จะเป็นรายได้จากการขายผลผลิต ซึ่งจะต้องรองให้ครบวงจรการผลิตก่อนจึงจะมีเงินชำระคืน และคณะกรรมการไม่สะดวกที่จะรับคืนทยอยเป็นรายเดือน โดยให้ส่งคืนเงินกู้และดอกเบี้ยพร้อมกันในครั้งเดียวทั้งหมด ตามระเบียบกองทุนฯ กำหนดให้สมาชิกนำเอกสารการส่งคืนเงินจากเหรียญกึ่งซึ่งจะมีรายละเอียดของการคืนเงิน ให้สมาชิกนำไปจ่ายที่ธนาคาร จากนั้นนำไปฝาก

เงินมาคืนที่กองทุนเพื่อเก็บไว้เป็นหลักฐาน แต่การปฏิบัติจริงมีความยุ่งยาก พบว่าในบางหมู่บ้าน มีปรับเปลี่ยนโดยให้สมาชิกนำเงินมาส่งคืนที่เหรียญ และจะได้รับใบเสร็จไว้เป็นหลักฐาน การชำระคืน แล้วเหรียญจะเป็นผู้นำส่งเงินพร้อมใบสรุปรายการส่งคืนเงินกู้ของสมาชิกที่ส่งคืนเงินกู้ทั้งหมดให้กับธนาคารภายใน 1 – 3 วัน เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิกและลดขั้นตอนที่ซับซ้อน อีกทั้งยังช่วยลดข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการที่สมาชิกนำเงินไปส่งเอง ซึ่งไม่คิดระเบียบที่เกิดขึ้นเป็นตกลงร่วมกันใหม่ของกองทุนฯ กับธนาคาร ในขณะที่บางหมู่บ้านยังคงให้สมาชิกนำเงินไปส่งคืนธนาคารเองตามระเบียบที่วางไว้ครั้งแรก เนื่องจากที่ตั้งไม่อยู่ห่างไกลจากธนาคารและสมาชิกสามารถกระทำการเองได้ การศึกษายังพบว่านอกจากการคืนเงินกู้เป็นรายปีแล้ว มีบางหมู่บ้านที่มีศักยภาพพอที่จะบริหารจัดการให้มีการคืนเป็นรายเดือนได้ เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้สมาชิกที่สามารถส่งคืนเป็นรายเดือนได้คือการช่วยแบ่งเบาภาระหนี้สินให้แก่สมาชิก เช่น ในรายที่ผู้กู้ยืมประกอบอาชีพค้าขาย หรือประกอบธุรกิจส่วนตัว เป็นต้น การคืนเงินกระทำเช่นเดียวกับรายปี แต่ส่วนใหญ่จะนำมาคืนที่เหรียญเพื่อให้รวบรวมส่งธนาคาร เนื่องจากปริมาณเงินที่นำส่งมีจำนวนน้อย และการที่สมาชิกต้องนำไปคืนธนาคารเองต้องไปกันเป็นจำนวนมากทำให้ธนาคารไม่สามารถอำนวยความสะดวกได้อย่างทั่วถึงและต้องเสียเวลานาน เหรียญจึงเป็นผู้รวบรวมส่งคืนแทน กรณีการคืนเป็นรายเดือนถ้าสมาชิกส่งคืนล่าช้ากว่ากำหนดบางหมู่บ้านก็เรียกปรับเพราะถือว่าผิดสัญญาแต่ส่วนใหญ่ผ่อนผันให้ โดยไม่เรียกปรับแต่ถ้าเกินหนึ่งปีจะเรียกปรับตามข้อตกลงในสัญญา นอกจากนี้ยังมีการคืนเงินเป็นรายงวดด้วยขึ้นกับข้อตกลงที่สมาชิกทำสัญญาไว้กับคณะกรรมการกองทุนฯ แต่จากการศึกษาพบว่ายังมีหนึ่งหมู่บ้านที่มีการทำสัญญาการคืนเงินเป็นรายวัน เนื่องสมาชิกผู้กู้ประกอบอาชีพค้าขายในตลาดมีรายได้ ทุกวันและเป็นเงินหมุนจึงสะดวกที่จะชำระเป็นรายวัน และคณะกรรมการมีศักยภาพที่จะจัดเก็บได้ จึงมีการทำสัญญาคืนเงินเป็นรายวัน

7.2 การคืนเงินกู้ฉุกเฉิน การศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่จะคืนครั้งเดียวทั้งหมดพร้อมอัตราดอกเบี้ย และการคืนกระทำเช่นเดียวกับการคืนเงินสามัญ มีบางหมู่บ้านเป็นส่วนน้อยเท่านั้นที่ให้ทยอยส่งคืนเป็นรายงวดแต่ไม่เกินสามงวด

8. การจัดสรรกำไรสุทธิ การศึกษาพบว่าการจัดสรรกำไรสุทธิทุกหมู่บ้านมีการกำหนดไว้ในระเบียบ เป็นสัดส่วนที่ชัดเจน และส่วนใหญ่จะนำมาจัดสรรดังต่อไปนี้

- 8.1 เป็นเงินปันผลค่าหุ้น
- 8.2 เป็นเงินประกันความเสี่ยง
- 8.3 เป็นเงินเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้
- 8.4 เป็นเงินค่าตอบแทนแก่คณะกรรมการกองทุน

- 8.5 เป็นทุนการศึกษา และพัฒนาอาชีพของประชาชนในหมู่บ้าน
- 8.6 เป็นทุนเพื่อสทบทกองทุนฯ
- 8.7 เป็นทุนเพื่อสวัสดิการให้สมาชิก
- 8.8 เป็นทุนเพื่อสาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน
- 8.9 อื่น ๆ ตามที่คณะกรรมการเห็นควร

ซึ่งอัตราส่วนในการจัดสรรของแต่ละหมู่บ้านจะแตกต่างกันไปตามมติที่ประชุมสมาชิกของแต่ละหมู่บ้าน และมีบางหมู่บ้านที่ปรับลดหรือเพิ่มเติมในบางหัวข้อ ตามมติที่ประชุมของหมู่บ้าน เช่นมีการกำหนดว่า

- จัดสรรเป็นเงินสะสม ร้อยละ 50
- จัดสรรเป็นเงินค่าตอบแทนการดำเนินงานของคณะกรรมการกองทุนปีนผล ร้อยละ 20
- เงินปีนผลสมาชิกผู้ถือหุ้น ร้อยละ 20
- เป็นเงินปีนผลเฉลี่ยคืนให้แก่ผู้กู้ ร้อยละ 10

3. การตรวจสอบโครงการและการปล่อยเงินกู้ยืมของกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษากลุ่มตัวอย่างในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการตรวจสอบโครงการและการอนุมัติเงินกู้ให้แก่สมาชิก พบว่าส่วนใหญ่มีกระบวนการดังนี้

1. การยื่นความจำนงขอกู้ยืมเงิน เริ่มจากคณะกรรมการแจ้งให้สมาชิกทราบเกี่ยวกับการได้รับอนุมัติกองทุนหมู่บ้านมา จากนั้นให้สมาชิกผู้ที่ยังไม่มีบัญชีเงินฝากกับทางธนาคารออมสิน หรือธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ ไปเปิดบัญชี และเรียกสมาชิกร่วมประชุมกันเพื่อชี้แจงรายละเอียดเกี่ยวกับการขอกู้เงินกองทุน โดยสมาชิกจะต้องกรอกเอกสารแจ้งความประสงค์ของกู้ หรือเรียกว่า “ใบเสนอโครงการ” ซึ่งคณะกรรมการจะอธิบายรายละเอียดต่าง ๆ ให้สมาชิกทราบถึง หลักการเขียนโครงการ จากนั้นให้สมาชิกร่วมกันเขียนเองที่บ้าน แต่มีบางหมู่บ้านให้สมาชิกเขียนโครงการพร้อมกัน โดยมีคณะกรรมการคอยชี้แนะ ทั้งสองวิธีจะให้สมาชิกเขียนด้วยดินสอก่อนแล้วนำมาส่งเพื่อตรวจสอบแก้ไขให้ถูกต้อง ลักษณะของโครงการที่เสนอจะต้องเป็นโครงการที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาดและเหมาะสมกันระหว่างโครงการกับจำนวนเงินที่ขอกู้ หรือเห็นได้ชัดเจนว่าคุ้มค่าการลงทุน โครงการที่สมาชิกกลุ่มตัวอย่างเสนอขอกู้นั้น ส่วนใหญ่ขอกู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย ช่างและแปรรูป ตามลำดับ เพราะอาชีพหลักส่วนใหญ่ของสมาชิกทำการเกษตร จากนั้น

นำโครงการมาส่งคณะกรรมการกองทุนฯ ตามระยะเวลาที่คณะกรรมการของแต่ละหมู่บ้านเปิดรับสมัคร เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณาการกู้เงินต่อไป

2. การพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การศึกษาส่วนใหญ่ พบว่าการพิจารณาจะกระทำกันเฉพาะคณะกรรมการกับที่ปรึกษาร่วม แต่มีบางหมู่บ้านที่จะพิจารณาร่วมกันระหว่างคณะกรรมการและสมาชิก โดยการพิจารณาที่ละโครงการแต่พิจารณาพร้อมกันทั้งหมด จากนั้นจะจัดกลุ่มโครงการตามวัตถุประสงค์การขอกู้ หรือลักษณะอาชีพ แล้วพิจารณาโดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

2.1 ความเป็นไปได้ในการโครงการจริง คือดูจากโครงการที่สมาชิกเสนอมาสามารถกระทำได้จริงไหม สมาชิกมีความรู้ ความชำนาญ หรือมีศักยภาพที่จะทำได้ หรือดูว่ากิจกรรมที่จะทำสถานที่ที่ใหม่และสถานที่ที่จะทำทำได้ไหม เช่น เลี้ยงหมู ไม่สามารถกระทำได้ ถ้าผู้ขอกู้จะให้เหตุผลชดเชยเพราะรบกวนเพื่อนบ้าน การเพาะปลูก พื้นที่ทำการเพาะปลูกที่เสนอมามีจริงไหม ซึ่งมีทั้งไปดูสถานที่จริง ๆ และใช้การสอบถามพูดคุยกัน ซึ่งการศึกษาพบว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่ใช้การพิจารณาโดยการพูดคุยกัน เนื่องจากในหมู่บ้านจะรู้จักกันดีและทราบว่าแต่ละคนเป็นอย่างไร ทำอาชีพอะไร มีที่ทำกินตรงไหน และคณะกรรมการไม่มีเวลาที่จะออกไปตรวจสอบ มีบางหมู่บ้านที่กระทำได้ประมาณ 1-2 หมู่บ้าน

2.2 วงเงินที่ขอกู้กับโครงการมีความเหมาะสมกันเพียงใด พบว่าส่วนใหญ่จะมีการคำนวณค่าใช้จ่ายในการทำโครงการแต่ละโครงการเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับวงเงินกู้ที่สมาชิกขอ แต่ส่วนใหญ่พบว่าเงินกู้ที่กู้จากกองทุนฯ เพื่อไปทำการเพาะปลูก มักจะไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการผลิต แล้วนำโครงการที่สมาชิกเสนอขอกู้ได้ประกอบอาชีพอย่างเดียวกันมาพิจารณาพร้อมกัน และคำนวณวงเงินตามขนาดของกิจกรรม

2.3 พิจารณาจากตัวขอกู้ว่าประวัติการกู้ยืมเงินที่ผ่านมาว่าเป็นอย่างไร พิจารณาความรับผิดชอบ ภาระหนี้สินด้านอื่น ๆ พิจารณาความเสี่ยงในการกู้ยืม คนค้ำประกัน หรือหลักทรัพย์ที่นำมาค้ำประกัน และดูความสามารถในการคืนเงิน นิสัยและประวัติส่วนตัวประกอบ

2.4 ดูการมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุน เช่น การออมเงินสัจจะ บางหมู่บ้าน กรณีที่มีได้เป็นสมาชิกที่ร่วมจัดตั้งกองทุน จะมีการพิจารณาเพิ่มเติม คือการเป็นสมาชิกกองทุน จะต้องเป็นสมาชิกอย่างน้อย 6 เดือน และมีเงินฝากสัจจะไม่ต่ำกว่า 500 บาท เป็นต้น

เมื่อพิจารณาตามหัวข้อต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว คณะกรรมการจะมีการโหวตเสียงเพื่อขอมติในที่ประชุมว่าจะอนุมัติหรือไม่อนุมัติ และควรพิจารณาอนุมัติวงเงินเท่าไร จากนั้นก็จะลงเหตุผลการกู้เงินในใบโครงการของสมาชิกไว้เป็นหลักฐาน เช่น วงเงินที่อนุมัติ

เหตุผลในการอนุมัติ เป็นต้น และประธานกองทุนลงนาม แต่คณะกรรมการทุกคนลงชื่อใน รายงานการประชุมรับรองผลการพิจารณาไว้เป็นหลักฐาน จากนั้นดำเนินการแจ้งให้สมาชิก ทราบ การศึกษาพบว่าคณะกรรมการจะใช้การติดประกาศหรือประกาศให้สมาชิกทราบทาง เลียงตามสายในหมู่บ้าน และกำหนดเรียกประชุมสมาชิกเพื่อแจ้งให้สมาชิกมาทำสัญญาอีกครั้ง

3. การทำสัญญาเงินกู้ การศึกษาพบว่า การทำสัญญาจะมีสถานที่ที่แน่นอนใน การทำสัญญา เช่น วัด ศาลากลางบ้าน หรือบ้านประธานกรรมการกองทุน เป็นต้น ในการทำ สัญญาให้สมาชิกผู้กู้ มาทำสัญญาพร้อม ๆ กับผู้ค้ำประกัน โดยมีคู่สมรสเป็นลงนามยินยอม กรณีคนโสดจะให้พ่อ แม่ ญาติ พี่น้อง มาเซ็นยินยอม แต่บางหมู่บ้านไม่มี ให้คนค้ำประกันเป็น ผู้รับผิดชอบ การทำสัญญาจะทำ 3 ชุดเหมือนกัน เพื่อเก็บไว้ที่ธนาคาร คณะกรรมการกองทุนฯ และผู้กู้ ผู้ทำสัญญาจะต้องนำหลักฐานสำเนาบัตรประชาชน สำเนาทะเบียนบ้าน เอกสารสัญญา กู้ มาเซ็นพร้อมกันต่อหน้าคณะกรรมการผู้ทำเรื่องกู้ของกองทุนฯ จากนั้นคณะกรรมการจะ รวบรวมและตรวจสอบความถูกต้องเพื่อส่งให้พัฒนาชุมชน และธนาคารต่อไป และธนาคารจะ นัดวันให้ผู้กู้ไปรับเงินกู้ โดยโอนเงินผ่านบัญชีผู้กู้ ใช้ระยะเวลาประมาณ 1-7 วัน

4. หลังจากสมาชิกได้รับเงินกู้จากกองทุนแล้ว คณะกรรมการจะมีการติดตามการใช้ เงินของสมาชิกว่าได้นำเงินไปใช้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของ โครงการที่เสนอไปหรือไม่ การศึกษาพบว่า การติดตาม ตรวจสอบการใช้เงินกู้ของสมาชิกคณะกรรมการส่วนใหญ่ ใช้ลักษณะการติดตาม ตรวจสอบแบบไม่เป็นทางการ โดยใช้ความสัมพันธ์กันท้องถิ่น หรือการที่ รู้จักกันในหมู่บ้าน ผ่านสถานที่ที่ถือว่าเพาะปลูกจริงไหม หรือกรณีผู้ไปเลี้ยงสัตว์ก็ดูว่า นำไปซื้อมา เลี้ยงจริง และมีจำนวนตามที่ผู้ไปหรือไม่ และใช้หลักการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการช่วยกัน เป็นหู เป็นตาตรวจสอบกันเอง โดยอาจจะมีการตั้งหัวหน้ากลุ่มตรวจสอบตามพื้นที่ หรือถ้าเป็น หมู่บ้านขนาดเล็กก็ช่วย ๆ กันดู มีบางหมู่บ้านที่คณะกรรมการเข้าไปดูอย่างจริงจัง คือตั้ง คณะกรรมการติดตามการใช้เงินของสมาชิกที่ได้รับอนุมัติเงินไป และมีการแนะนำสมาชิกใน การบริหารจัดการเงินที่ผู้ไปด้วย เช่น การเลี้ยงหมูจะมีรอบการผลิตประมาณ 3-4 เดือน ในปี หนึ่งสมาชิกก็จะสามารถเลี้ยงได้ ประมาณ 3-4 ครั้ง คณะกรรมการก็จะคอยตรวจสอบและ แนะนำสมาชิก ซึ่งทำให้สมาชิกมีรายได้เพิ่มขึ้นและสามารถใช้คืนเงินกู้ได้ครบตามสัญญา

5. การปล่อยกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน การศึกษาพบว่า การปล่อยกู้ของ คณะกรรมการส่วนใหญ่ ปล่อยกู้หมดให้ครั้งเดียว และปล่อยปีละครั้ง เพื่อความสะดวกใน การบริหารจัดการเงินกองทุนของคณะกรรมการ ถ้าสมาชิกผู้ขอกู้มีน้อยและมีเงินทุนเหลือก็จะ ประกาศให้สมาชิกสามารถขอกู้เพิ่มได้แต่ก็จะห่างจากครั้งแรกไม่นาน และพบว่ามีบางหมู่บ้านที่ สามารถบริหารเงินให้เกิดการหมุนเวียนได้ คือสามารถปล่อยกู้ได้ทั้งปี โดยไม่ต้องรอให้สมาชิก

นำเงินมาคืนให้ครบก่อน ซึ่งหมู่บ้านส่วนใหญ่ที่ปล่อยกู้ได้ตลอดเป็นหมู่บ้านที่มีการทำสัญญากู้ โดยมีการคืนแบบมีรายงวด และรายเดือน ทำให้มีเงินหมุนเวียนในกองทุนตลอดเวลา การศึกษา ยังพบว่า ในบางหมู่บ้านเมื่อสมาชิกนำเงินมาคืนครบตามสัญญาแล้วสามารถดำเนินการเสนอ โครงการเพื่อขอกู้ต่อได้เลยโดยไม่จำเป็นต้องรอให้สมาชิกทุกคนคืนเงินหมดก่อน แต่กองทุน หมู่บ้านส่วนใหญ่ที่ทำการศึกษาคงจะรอให้ครบวาระ 1 ปีก่อนเพื่อรอดูการคืนเงินของสมาชิกว่า การผลการชำระคืนเงินกู้ในระดับใด เนื่องจากไม่มั่นใจกับความรับผิดชอบคืนเงินของสมาชิก เนื่องจากในปัจจุบันสมาชิกให้ความร่วมมือในการชำระคืนเงินน้อยเพราะยังไม่ครบสัญญา การกู้ยืม (ระยะเวลาในสัญญา 1 ปี) หรือรอว่าสมาชิกคนอื่นคืนหรือไม่ถ้าคืนตนเองก็คืน เป็นต้น การศึกษาพบว่า การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านส่วนน้อย ที่เมื่อสมาชิกได้รับเงินกู้จากกองทุนฯ แล้วไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรมต่าง ๆ ของกองทุน เช่น การออมเงินสัจจะ การเข้าประชุม หรือการคืนเงินตามสัญญาในกรณีที่ทำสัญญาส่งคืนเป็นรายเดือนหรือรายงวดที่ครบกำหนดแล้ว

4. การประชุมชี้แจงและการจัดทำระบบบัญชีของกองทุนหมู่บ้าน

1. การจัดระบบทำบัญชี การศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า กองทุนหมู่บ้านทุกกองทุนมีการจัดทำบัญชี แต่มีความพร้อมการจัดทำไม่เท่ากัน ส่วนใหญ่กรรมการจะมีการทำบัญชีตามความเข้าใจของตนเอง เพราะมีการปรับเปลี่ยนระเบียบการทำบัญชีกองทุนหมู่บ้านหลายครั้ง และคณะกรรมการขาดความรู้ความชำนาญทางด้านการทำบัญชีโดยตรง ทำให้เกิดความสับสน การจัดทำบัญชีส่วนใหญ่จึงประกอบด้วย

- 1.1 บัญชีรายรับเงินกองทุน (เงิน 1 ล้านบาท)
- 1.2 บัญชีรายจ่ายเงินกองทุน (เงิน 1 ล้านบาท)
- 1.3 บัญชีเงินออมสัจจะและเงินหุ้นของสมาชิก
- 1.4 บัญชีคุมทะเบียนกู้
- 1.5 บัญชีกู้รายตัว
- 1.6 บัญชีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานกองทุนฯ

การศึกษาพบว่านอกจากทำบัญชีข้างต้นและ มีการจัดทำบัญชีงบดุลของเงินกองทุน เงินออมทรัพย์สัจจะและเงินหุ้น เพื่อแจ้งให้ทางพัฒนาชุมชนทราบทุกเดือน มีทั้งที่ คณะกรรมการจัดทำเอง และบัณฑิตอาสาสากองทุนหมู่บ้านรวบรวมไป และบางหมู่บ้านได้มีการจัดทำสมุดออมทรัพย์สัจจะให้แก่สมาชิกทุกคนติดตัวไว้เป็นหลักฐาน และมีการทำแฟ้ม ข้อมูลส่วนบุคคลของสมาชิกเพื่อความสะดวกในการศึกษาข้อมูลหรือจัดเก็บด้วย

2. การประชุมชี้แจง การศึกษาพบว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่จะมีการจัดประชุมประจำเดือน ๆ ละ 1 ครั้ง เพื่อปรึกษา และจัดทำเอกสารให้เรียบร้อย และสำหรับหมู่บ้านที่มีการพิจารณาปล่อยกู้ทุกเดือน ก็จะเป็นการประชุมเพื่อจะพิจารณาเงินกู้ การชี้แจงให้สมาชิกส่วนใหญ่จะใช้เป็นลักษณะการประชุมร่วมกับการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านเพื่อแจ้งข่าวสาร ความเคลื่อนไหวต่าง ๆ ของกองทุนให้สมาชิกทราบ เช่น รายรับรายจ่าย ข่าวสารจากหน่วยงานต่าง ๆ ปัญหาที่เกิดขึ้น บางหมู่บ้านจะเป็นการประชุมเฉพาะสมาชิกเงินกู้ โดยใช้วันที่กำหนดเป็นวันฝากเงินออมสัจจะจะเป็นวันประชุมสมาชิก เพื่อชี้แจงข่าวสาร และรายละเอียดต่าง ๆ หมู่บ้านที่ไม่มีการส่งคืนเงินเป็นรายเดือนมักจะไม่มีกำหนดช่วงเวลาการประชุมที่แน่นอน แต่ใช้การเรียกประชุมตามวาระ เช่น ช่วงปล่อยเงินกู้ ช่วงครบวาระการคืนเงิน เป็นต้น บางหมู่บ้านใช้ลักษณะการคิดประกาศที่จุดแจ้งข่าวสารหมู่บ้านหรือที่ทำการกองทุนหมู่บ้านเพื่อให้สมาชิกไปติดตามเอง

5. ประโยชน์ที่สมาชิกและชุมชนได้รับจากกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง พบว่าประโยชน์ที่สมาชิกและชุมชนได้รับจากกองทุนหมู่บ้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

- 5.1 เพื่อสร้างอาชีพให้สมาชิกในชุมชนมีงานทำเพิ่มมากขึ้น
- 5.2 เพิ่มรายได้ และลดรายจ่ายของสมาชิก
- 5.3 เพื่อช่วยลดภาระหนี้สินให้แก่สมาชิก และช่วยลดปัญหาหนี้ในระบบ
- 5.4 เพื่อช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสในหมู่บ้าน เช่น คนยากจนที่ไม่มีหลักทรัพย์ค้ำประกัน
- 5.5 เพื่อให้มีแหล่งเงินทุนในหมู่บ้านมาช่วยเพิ่มศักยภาพในการลงทุนประกอบอาชีพ
- 5.6 เพื่อช่วยให้สมาชิกมีเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้าน ทำให้มีสภาพคล่องมากขึ้น
- 5.7 เพื่อช่วยให้สมาชิกสามารถขยายพื้นที่การผลิตได้เต็มความสามารถ เนื่องจากทุนในการประกอบอาชีพมากขึ้น และสมาชิกขยันมากขึ้น เนื่องจากเงินทุนในการประกอบอาชีพ และภาระหนี้สินเพิ่ม
- 5.8 เพื่อให้ช่วยเกิดความสามัคคี มีการทำงานในรูปแบบกระบวนการกลุ่ม เกิดความร่วมมือ และการช่วยกันคิดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อช่วยพัฒนาหมู่บ้านมากขึ้น

- 5.9 เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพที่ดีในครัวเรือน และชุมชน
- 5.10 เพื่อช่วยสร้างความมั่นคงให้หมู่บ้าน จากการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์สัจจะ ช่วยสมาชิกในชุมชน รู้จักระเบียบในการออมทรัพย์ และช่วยฝึกความรับผิดชอบในการชำระเงินคืนมากขึ้น

6. แนวทางการพัฒนากิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านในอนาคต

การศึกษากลุ่มตัวอย่างพบว่า แนวทางการพัฒนากิจกรรมของกองทุนในอนาคตส่วนใหญ่คือ การสร้างกองทุนในปัจจุบันให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืนต่อไป โดยมุ่งเน้นที่จะปรับปรุงและพัฒนาการจัดการกองทุนฯ ให้เหมาะสม เน้นการพัฒนาเพื่อให้สมาชิกรู้ว่าเงินกองทุนหมู่บ้านเป็นเงินของหมู่บ้านมีความสำคัญอย่างไรที่จะต้องช่วยกันรักษาให้คงอยู่ สร้างจิตสำนึกการใช้เงินให้สมาชิก รู้จักการบริหารจัดการเงินกู้ของตนเองและมีความรับผิดชอบต่อ การส่งคืนเงินที่กู้ยืมไป รองลงมาคือ การช่วยเหลือชุมชน เช่น โครงการอาหารกลางวัน การศึกษาของบุตรสมาชิก ช่วยเหลือผู้สูงอายุในหมู่บ้าน จัดหาวัสดุอุปกรณ์การดำเนินงานของกองทุน เช่น สถานที่ทำการ คอมพิวเตอร์ ตู้เอกสารเป็นต้น และมีแนวคิดที่จะพัฒนาเป็น ธนาคารหรือสหกรณ์หมู่บ้าน เพื่อเป็นแหล่งเงินทุน แหล่งระดมเงินกู้ และจำหน่ายสินค้าที่จำเป็น ให้แก่สมาชิก เช่น ปัจจัยการผลิต รวมถึงการเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าและผลผลิตของหมู่บ้าน คิวบิก บางหมู่บ้านต้องการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์สัจจะให้เข้มแข็งและขยายมากยิ่งขึ้นให้เป็นที่ ยอมรับของคนให้หมู่บ้าน จะได้มีเงินสำรองของหมู่บ้าน เพิ่มการปล่อยกู้ให้แก่ในรูปแบบกลุ่ม เพื่อช่วยเหลือกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชนเพื่อให้มีแหล่งเงินทุนในการผลิต เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มแปรรูป กลุ่มหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบล เป็นต้น การศึกษาพบว่าบางหมู่บ้านต้องการที่จะเพิ่ม กิจกรรมด้านการส่งเสริมอาชีพ เช่น การฝึกอบรม การจัดดูงาน การให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วม รับรู้ เรียนรู้ในการดำเนินงานของกองทุนเพื่อสร้างจิตสำนึกในการเป็นส่วนหนึ่งของกองทุน และ ช่วยกันรักษาให้กองทุนคงอยู่ต่อไป หรือนำไปจัดตั้งโรงสีกลางของหมู่บ้าน ซักรีดไถเพื่อให้ สมาชิกเช่าทำกินในราคาถูก แต่บางหมู่บ้านยังไม่แนวทางการดำเนินกิจกรรมในอนาคต เนื่องจากต้องการรอผลการดำเนินงานกองทุนฯ ในช่วงปีแรกก่อน เนื่องจากยังขาดความมั่นใจ จึงยังไม่ได้มีการวางแผนแนวทางในการพัฒนากองทุน

ตอนที่ 3 ปัญหา และข้อเสนอแนะในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน

1. ปัญหา และอุปสรรคในการจัดการกองทุนหมู่บ้านของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

การศึกษาจากกลุ่มตัวอย่าง จากแบบสอบถามเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน จากสมาชิกพอสรุปได้ดังนี้

1. กองทุนหมู่บ้านไม่มีสถานที่ดำเนินงาน ต้องอาศัยวัด บ้านประชาชน เจริญฤติก หรือเลขานุการกองทุนบ้าง จึงไม่สะดวกในการติดต่อ อยากให้มีสถานที่ที่ชัดเจนเพื่อความสะดวกในการติดต่อกับกรรมการ และช่วยย่นระยะเวลาในการดำเนินงาน
2. วงเงินกู้ที่ได้รับไม่เพียงพอการไปประกอบอาชีพ อยากให้พิจารณาเพิ่มวงเงินเป็นกรณีไป ตามความเหมาะสมของ โครงการที่ขอกู้จริง
3. ระยะเวลาในการปล่อยกู้สั้นเกินไป ผลตอบแทนจากการประกอบอาชีพบางอาชีพ ใช้เวลานานกว่า 1 ปี เช่น การเลี้ยงวัวนม เป็นต้น
4. อัตราดอกเบี้ยสูงเกินไปอยากให้มีการปรับลดให้ต่ำลง
5. การพิจารณาเงินกู้อยากให้ปรับลดวงเงินกู้ของครัวเรือนที่ได้มากตามสมควร เพื่อเพิ่ม โอกาสให้แก่ผู้กู้ยืมคนอื่น ๆ ที่ได้วงเงินน้อยให้สามารถกู้ได้มากขึ้น คณะกรรมการควรปล่อยเงินกู้ในลักษณะการเฉลี่ยเกลี่ยเงินให้กระจายมากขึ้น
6. การพิจารณาปล่อยกู้ควรให้พิจารณาให้แก่สมาชิกทุกคนที่ยื่นคำร้องขอกู้
7. สมาชิกในชุมชนบางคนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าประชุม ถิ่นเงินกู้ และ ออมทรัพย์รายเดือน
8. การพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการควรมีเกณฑ์มาตรฐาน ในการพิจารณาและ แจ้งให้สมาชิกทราบหลักเกณฑ์ในการพิจารณา รวมถึงการทำความเข้าใจกับสมาชิกเรื่องการอนุมัติเงินให้มากขึ้น
9. คณะกรรมการไม่ให้ความร่วมมือในการบริหารจัดการอย่างเต็มที่ บางคนไม่ให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมประชุม ขาดความรับผิดชอบ
10. คณะกรรมการและสมาชิกยังขาดความรู้เรื่องกองทุนหมู่บ้าน ในหลาย ๆ ด้าน ควรมีการให้ข้อมูลข่าวสารมากกว่านี้
11. คณะกรรมการและสมาชิกยังมีความเข้าใจไม่ตรงกัน อยากให้คณะกรรมการชี้แจง และทำความเข้าใจกับสมาชิกในเรื่องต่าง ๆ มากกว่านี้ เพราะบางครั้งสมาชิกยังไม่เข้าใจทำให้เกิดข้อผิดพลาดในการปฏิบัติ

12. คณะกรรมการมีการแจ้งข่าวสารแก่สมาชิกน้อยเกินไป อยากให้มีการแจ้งข้อมูล ข่าวสารให้สมาชิกทราบมากขึ้น

13. คณะกรรมการบางท่านมีตำแหน่งทางสังคมที่ต้องรับผิดชอบมากเกินไป ทำให้ไม่มีเวลาดูแลกองทุนเต็มที่ อยากให้สมาชิกในหมู่บ้านที่เป็นคนรุ่นใหม่จบศึกษาระดับสูงเข้ามา ร่วมรับผิดชอบมากขึ้น

14. สมาชิกในหมู่บ้านส่วนใหญ่ไม่ต้องการเป็นคณะกรรมการ เนื่องจากต้อง รับผิดชอบเงินที่สมาชิกกู้ไป ต้องมีความเสียสละซึ่งบางครั้งกระทบต่อการประกอบอาชีพ ทำให้ มีผู้สมัครใจเข้ามาเป็นคณะกรรมการน้อย และกรรมการไม่ได้รับค่าตอบแทนให้ แต่ต้องรับผิดชอบ ค่าใช้จ่ายเอง ควรตั้งค่าตอบแทนให้แก่คณะกรรมการ เพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

2. ปัญหา และข้อเสนอแนะจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน

1. คณะกรรมการยังขาดความรู้ ความสามารถ ขาดความชำนาญในการพิจารณาเงินกู้ และแบ่งสัดส่วนการกู้เงินให้เหมาะสม รวมถึงการจัดทำบัญชี จึงควรจัดเจ้าหน้าที่จากภาครัฐเข้า มาแนะนำและตรวจสอบดูแลในหมู่บ้าน

2. การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน ขาดเงินบริหารจัดการ และคณะกรรมการไม่ สามารถจัดสรรเงินมาใช้ในการดำเนินการได้ บางครั้งเกิดความท้อแท้ เนื่องจากการทำงานส่ง ผลกระทบต่อประกอบอาชีพของตนเอง เพราะการทำงานต้องไปอบรม ดูงาน และเสียสละเวลา เพื่อมาทำงาน และต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายเอง

3. คณะกรรมการส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดการกองทุน ระเบียบ ต่าง ๆ ของกองทุนฯ ควรมีการให้ข้อมูลเพิ่มมากขึ้น และควรจัดให้เจ้าหน้าที่ภาครัฐเข้ามาช่วย ดูแลบ้างเป็นครั้งคราว เช่น ช่วงเวลาครบวาระ และชำระคืนเงินกู้ เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้ กรรมการ ตลอดจนช่วยกระตุ้นให้สมาชิกมีความรับผิดชอบในการคืนเงินมากขึ้น เพราะ ปัจจุบันประสบปัญหาสมาชิกไม่สนใจที่จะชำระคืนเงิน โดยให้เหตุผลว่ายังไม่ครบกำหนดหนึ่งปี

4. คณะกรรมการ มีวาระไม่เกิน 2 วาระติดต่อกัน อาจจะทำให้เกิดปัญหาในด้านการ หมุนเวียนกรรมการเข้ามาทำหน้าที่ (กรณีที่กรรมการทั้งหมดอยู่ในหน้าที่ 2 วาระติดต่อกัน) คณะ กรรมการใหม่อาจจะประสบปัญหาในการบริหารจัดการ และขาดความรู้ความเข้าใจ

5. คณะกรรมการบางท่านขาดความร่วมมือในการทำงานของกองทุน เพราะการเข้ามาทำงานเป็นลักษณะการสมยอม และเกรงใจสมาชิกในหมู่บ้าน แต่สามารถมาทำงาน การคัดเลือกคณะกรรมการครั้งต่อไปควรเป็นความสมัครใจที่จะเข้ามาเป็นคณะกรรมการกองทุนฯ จะทำให้มีความร่วมมือกันมากขึ้น

6. สมาชิกขาดใจความสนใจในการศึกษาระเบียบ ข้อบังคับ ทำให้เกิดปัญหาขัดแย้ง และเข้าใจผิดกันอยู่เสมอ

7. บัณฑิตอาสาไม่สามารถให้ความช่วยเหลือให้ความรู้ด้านต่าง ๆ แก่คณะกรรมการกองทุนได้ การศึกษาพบว่า บางหมู่บ้าน ไม่ได้เข้ามาช่วยเหลือหรือดูแลงานกองทุนหมู่บ้านเลย เพียงแต่เข้ามารวบรวมข้อมูลเพื่อไปส่งอาจารย์เท่านั้น เห็นว่าการที่รัฐบาลได้จ้างบัณฑิตอาสาให้เข้ามาช่วยเหลือในงานของกองทุนหมู่บ้านไม่เกิดประโยชน์เท่าที่ควร เนื่องจากบัณฑิตอาสาไม่ค่อยมีบทบาท และไม่มีส่วนช่วยเหลือกองทุนฯ เลย ควรจะนำไปจัดจ้างพนักงานบัญชีมาช่วยเหลือในด้านการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านให้เป็นระบบน่าจะดีกว่า เพราะคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความชำนาญในการจัดทำบัญชี

8. ความพร้อมในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านมีน้อย ก่อนทางรัฐบาลจะจัดสรรเงินให้แก่หมู่บ้านควรมีการเตรียมความพร้อมให้ชุมชนก่อน โดยการอบรมให้สมาชิกเข้าใจเรื่องการใช้เงินกู้ และการจัดการกับเงินกู้ของตนเอง เพื่อให้สมาชิกได้เรียนรู้ เข้าใจ และรับผิดชอบในการคืนเงินมากขึ้น จะได้ประสบความสำเร็จในการจัดตั้งเป้าหมายที่ได้วางไว้ เพราะถ้าสมาชิกยังจัดสรรเงินไม่เป็น กองทุนฯ ก็จะไม่มีความมั่นคง

9. เงินกองทุนฯ เป็นเงินที่รัฐบาลจัดให้ประชาชนมาบริหารจัดการกันเองในชุมชน รัฐควรจะลงมาช่วยดูแลบ้าง เช่น ในช่วงระยะเวลาชำระคืนเงินกู้ ไม่ควรปล่อยให้ชุมชนจัดการเองทั้งหมด ควรมีเจ้าหน้าที่ของรัฐร่วมติดตามเงินกู้ด้วย เพราะสมาชิกบางคนขาดเกรงกลัวคณะกรรมการเพราะถือว่าเป็นคนบ้านเดียวกัน และบางครั้งทำให้เกิดความแตกแยกและทะเลาะกันในชุมชน

10. การคืนเงินกู้ของสมาชิก ควรมีนิติกรมาช่วยให้คำแนะนำช่วยเหลือ กรณีที่สมาชิกไม่ชำระคืนเงิน หรือไม่สามารถคืนเงินกู้ได้ อย่างน้อยเพื่อเป็นการป้องปราม

11. ประสบปัญหาเรื่องการชำระคืนเงินกู้ของสมาชิก เนื่องจากระยะเวลา 1 ปีในการชำระคืนเงินนั้นสั้นเกินไป เห็นว่าควรขยายระยะเวลาในการชำระคืนเงินออกไป และวงเงินที่ให้สมาชิกกู้ไม่เพียงพอ อยากให้พิจารณาเพิ่มวงเงินกู้เป็นหมู่บ้านตามจำนวนครัวเรือนในหมู่บ้าน และการบริหารจัดการเงินทุนในช่วงเวลาที่ผ่านมา

12. ขาดการประสานงานที่ดีระหว่างหน่วยงานของรัฐและระหว่างคณะกรรมการกับหน่วยงานของรัฐที่ดูแลกองทุนทำให้เกิดความเข้าใจผิดพลาด ไม่ตรงกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐและหมู่บ้าน จึงควรมีการติดต่อประสานงานกันมากขึ้น เพื่อลดปัญหาที่เกิดขึ้น และนอกจากนั้นควรมีการประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น จัดให้มีการส่งเสริมอาชีพ หรือตั้งตลาดกลางขึ้นในท้องถิ่น เพื่อช่วยพัฒนาแรงงานให้มีฝีมือ รวมทั้งช่วยปัญหาการค้าผลผลิต คกตำ และพ่อค้าคนกลาง

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University